FRASCATI

JAARVERSLAG 2022

Jaarverslag 2022

Stichting Gasthuis Frascati

Nes 63
1012 KD Amsterdam

1. Inleiding

2. Produceren
- 2.1 Makers
- 2.2 Instroom
- 2.3 Internationaal coproduceren
- 2.4 Produceren met de stad

3. Presenteren
- 3.1 Hoogtepunten en accenten
- 3.2 Festivals
- 3.3 Internationale programmering
- 3.4 Contextprogramma's
- 3.5 Theater van Deyssel

4. Publiek
- 4.1 Kaartverkoop & publieksbereik
- 4.2 Digitale activiteiten
- 4.3 Scholen

5. Bedrijfsvoering
- 5.1 Financiering & financieringsmix
- 5.2 Coronasteun
- 5.3 Eigen vermogen & bestemmingsreserves
- 5.4 Meerjarenonderhoudsplan
- 5.5 Personeel
- 5.6 De drie gedragscodes
- 5.7 Sociale veiligheid

bijlage 1: activa, passiva en resultatenrekening

bijlage 2: Plan B

1 1

INLEIDING

1 1

1. INLEIDING

Na twee pittige coronajaren keerde het kunstenveld geleidelijk terug naar het oude normaal, zo ook Frascati. Mede doordat de ondersteuning van makers in de twee hectische jaren was gecontinueerd, functioneerden we in korte tijd weer als volwaardig productiehuis. Waar veel producenten worstelen met de naweeën van corona en vastliepen in planning en beschikbaarheid, konden we drijven op flexibiliteit en een betrokken uitvoerend team. In een handomdraai bereikten we daardoor het oude productieniveau en zo werd nog maar eens duidelijk wat een voorrecht het is om als productiehuis over een eigen infrastructuur - inclusief podium - te beschikken.

Vooral aan het begin van het jaar was de programmering wegens de coronamaatregelen kwetsbaar. Als gevolg van doorgeschoven producties en afgelastingen werd 2022 een wat verbrokkeld en opnieuw een roerig jaar. Maar onder meer heropnames van eigen producties vulden hiaten. Bovendien ontstond er ruimte voor nieuwe programmaformats. Maximaal flexibel gaven we onze bespelers extra zaalruimte voor montage, try-out en première. Studioruimtes werden coulant gedeeld. We planden langere speelreeksen waardoor werk kon groeien en mond-tot-mondreclame nieuw publiek trok. Succesvoorstellingen die nauwelijks speelden, kregen last minute extra ruimte. Het was goochelen, maar we sloegen ons er aardig doorheen mede dankzij een aantal publiekstrekkers. We begonnen het jaar op nul qua publiekscijfers, maar bij het aanbreken van de winter was de opkomst als vanouds.

Corona versterkte de maatschappelijke onrust. Er werden vragen gesteld over macht, representatie en toegankelijkheid. In die ontstane dynamiek reflecteerden we opnieuw op onze functie. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een verschuiving van de artistieke praktijk, één waarin een kunstenhuis ruimte weet te geven aan de veelheid van stemmen. Een huis dat eerder als een *open source* dan instituut opereert. Natuurlijk blijft grote professionaliteit een focus, maar het is geen op zichzelf staand doel. Binnen onze insteek kiezen we bewust voor de creërende programmawerking. Zo werken we *bottom-up* aan de ontwikkeling van een breed en divers aanbod. Werk dat op zijn beurt ook weer een zeer uiteenlopend publiek weet te bereiken.

Hoe ingrijpend ze ook waren voor de organisatie, uit de twee coronajaren kwamen ook veel nieuwe inzichten. Met een helder zicht op de toekomst wijzigden we geleidelijk onze koers; 2022 werd een transitiejaar. In het programma kwam meer nadruk te liggen op de dialoog. In huis groeide de input van makers in de ontwikkeling van thematische programma's. Parallel daaraan verstevigden we onze banden met organisaties in de stad, zowel binnen het kunstcircuit als in het sociaal-maatschappelijke domein.

Onze productiefunctie op stedelijk niveau groeide. Na een kwetsbare coronaperiode kreeg Theater van Deyssel in Amsterdam Nieuw-West stevige inbedding, dankzij bijdragen van zowel jonge als vaste bespelers van het huis. Als belangrijkste, stedelijke producent zetten we ons huis binnen *Town Tales* in

voor de doorontwikkeling van talent, dat zich aandient bij Podium Mozaïek, Bijlmer Parktheater en de Meervaart. Ook trouwe bespelers, vaak opgegroeid in huis, initieerden verbanden met de stad. Zo ontwikkelde Alexandra Broeder een ritueel programma rond de 'donkere' decemberdagen in een samenwerking met de Dominicuskerk.

De wereld keerde zich tijdens de coronajaren naar binnen, uit die reflectie groeide ook het maatschappelijke engagement van makers. We zagen het concreet terug in hun projecten. Zo ontwikkelde Floor Houwink ten Cate een voorstelling over huiselijk geweld. Na een uitgebreid vooronderzoek in het sociale domein schreef en regisseerde ze het indrukwekkende en aangrijpende *Sea of Silence*; een voorstelling over huiselijk geweld met een cast van ervaren en jonge acteurs. Vanaf 2023 maakt Floor Houwink ten Cate overigens, net als voormalig Frascati-maker Naomi Velissariou, deel uit van de artistieke kern van Theater Utrecht.

Choreograaf en performer Cherish Menzo maakte eenzelfde stormachtige ontwikkeling door. Haar nieuwste productie *DARKMATTER* is een radicaal en zinderend onderzoek naar de toekomst van het zwarte lichaam. De voorstelling werd internationaal opgepikt en unaniem lovend ontvangen. Ook theatermaker Priscilla Vaudelle zette het lichaam centraal. Haar nieuwste voorstelling *SIXTH*, gecreëerd in nauwe samenwerking met haar community in Amsterdam Zuidoost, is een herkenbare aanklacht tegen uiterlijke perfectie en de invloed van social media daarin. Tenslotte kreeg het succesvolle project *De zaak Shell* van Anoek Nuyens en Rebekka de Wit nog een staartje en zwaaiden we het jaar uit met het mooie nieuws dat De Nationale Opera hun bekroonde toneelstuk gaat bewerken tot opera.

De door minister Van Engelshoven toegekende projectsubsidie van 350.000 euro op jaarbasis - minder dan de helft van het aangevraagde bedrag - wordt voor de huidige kunstenplanperiode aangevuld door Fonds21 en Ammodo. Dankzij de ruimhartige ondersteuning van deze twee fondsen blijft Frascati Producties het grootste productiehuis van Nederland en wisten we dit jaar maar liefst 24 producties en projecten te realiseren. Het aantal bezoekers van de eigen producties groeide flink: 9.171 in Amsterdam en in 6.596 in Nederland. Internationaal trokken de Frascati (co)producties maar liefst 21.826 bezoekers. Het aantal bezoekers in de Nes, 39.073, viel als verwacht veel lager uit vanwege corona. Gaandeweg het jaar zagen we echter een forse stijging, bij het aanbreken van de winter was de publieksopkomst weer als vanouds.

2022 PRODUCEREN 2022

2. PRODUCEREN

De productiefunctie van Frascati kent een ketenwerking. Jong talent wordt al tijdens de opleiding gescout en in gerichte programma's uitgenodigd werk te presenteren en te produceren. In de serie *Beginnings* krijgen startende makers opstapmogelijkheden. Langs de minder geijkte paden komt parallel daaraan een hele andere groep makers in beeld in het traject *Town Tales*, een samenwerkingsverband met vier wijktheaters.

Met elke kunstenaar richten we een duurzaam traject op maat in, waarin we flexibel zijn wat betreft de lengte van die trajecten. Juist bij makers die een eigen theatertaal ontwikkelen, blijkt rust en tijd cruciaal. Tussentijds wordt de route geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De samenwerkingsverbanden binnen de sector zijn stevig, ze versterken de keten van talentontwikkeling. Zo vergroten ze de kans op succesvolle uitstroom van makers, zorgen ze voor een grotere diversiteit binnen het produceren en brengen ze internationaal werk naar de Nes. Ze zijn koersbepalend in het productieklimaat, waarbinnen we steeds meer samenwerking aangaan met maatschappelijke partners.

2.1 Makers

We noemden het succesvolle traject van Floor Houwink ten Cate al. Ze stroomt in 2023 uit naar Theater Utrecht en zette dit jaar maar liefst één reprise en twee succesvolle producties op haar naam. Na het bejubelde *One Man Show*, dat in reprise ging, schreef en regisseerde ze *Sea of Silence*. De voorstelling onderzoekt het persoonlijk trauma rond huiselijk geweld. Een onderwerp dat Houwink ten Cate en schrijver Esther Duysker nauw aan het hart gaat en waarvoor ze een uitgebreide onderzoeksfase inrichtten en samenwerking zochten met een wetenschapper en het opleidingsinstituut Wilde Kastanje.

Sea of Silence © fotografie Bas de Brouwer

De voorstelling is een filmisch familie-epos over een cyclus van mentaal en fysiek geweld, waarin het perspectief op dader- en slachtofferschap blijft kantelen. Een liefdesverhaal over het verlies van autonomie en het heroveren ervan. Intieme, poëtische verstilling wordt afgewisseld met een theatrale, operateske en fysieke vormen. Het leven van de familie is weinig spectacular, tot ze de gordijnen sluiten en het circus van geweld begint. Houwink ten Cate plaatst haar spelers op en rondom een grote draaischijf waarmee de cyclus van geweld in golven wordt aangezwengeld. Net als bij haar vorige productie, *One Man Show*, neemt operacomponist en zangeres Annelinde Bruijs de muzikale compositie voor haar rekening. In haar rol van moeder van de familie, zingt ze ook een aantal nummers op scène. Hiermee bouwen Bruijs en Houwink ten Cate verder aan een nieuwe, sociaal-politieke operavorm waarin de klassieke opvattingen over opera worden bevraagd en transformeren tot grote kwetsbare gebaren.

> "*In Sea of Silence giet regisseur Floor Houwink ten Cate een verhaal over huiselijk geweld in een vervreemdende vorm. Hierdoor ligt de nadruk op het perspectief van de kinderen, en komt het drama aan als een mokerslag.*" ★★★★ NRC

Daarnaast maakte Floor Houwink ten Cate in coproductie met het Holland Festival en Théâtre Vidy *A play for the living in a time of extinction;* een initiatief van auteur Miranda Rose Hall en regisseur Katie Mitchell. In dit project krijgt het begrip duurzaamheid op verschillende manieren vorm. Een bestaande theatertekst wordt door lokale makers, in dit geval Floor Houwink ten Cate en speler Joy Wielkens, uitgewerkt en zoveel mogelijk aangepast aan de lokale situatie.

Holland Festival: A play for the living in a time of extinction © Bas de Brouwer

DARKMATTER © Bas de Brouwer

Even organisch als succesvol zijn ook de ontwikkelingen rond Cherish Menzo. In *~~DARK~~MATTER* zoekt ze met medespeler Camilo Mejía Cortés naar manieren om het (zwarte) lichaam los te weken van de wijze waarop het wordt waargenomen. Tegen de achtergrond van een apocalyptisch decor, voorzien van filmische soundtrack, ontstaat een duister én beeldschoon spel met het hypothetische lichaam dat voortdurend transformeert, als een wezen zonder opgelegde identiteit en verleden. Imposante beelden volgen elkaar op. Samen met de overweldigende muziekcompositie en scherp uitgevoerde rapteksten maken ze van de voorstelling een krachtig en uitgesproken politiek statement.

Hoe werken we aan de bevrijding van het zwarte lichaam? Hoe te ontsnappen aan slachtofferschap en impasse? Dat zijn de vragen onder *~~DARK~~MATTER*. De lovende reacties van het (inter)nationale publiek, professionals en de pers bevestigen dat Menzo erin geslaagd is een nieuw licht te werpen op dit thema en zichzelf heeft gepositioneerd als één van de meest vooruitstrevende internationale makers van deze tijd. *~~DARK~~MATTER* heeft vertrouwde samenwerkingsverbanden geconsolideerd en nieuwe geopend. Zo is Menzo inmiddels vast lid van GRIP en heeft ze nieuw publiek kunnen opbouwen dankzij een uitgebreide tour langs internationale podia zoals Kunstenfestivaldesarts (BE), Short Theatre Festival (IT), *La Bâtie Festival* (CH) en Julidans (NL).

Gekoppeld aan haar voorstelling ontwikkelde Menzo workshops waarbinnen het publiek kennis kan maken met het onderwerp en de manier van werken. Naast de internationale podia bespeelt ze begin 2023 ook de landelijke podia met een indrukwekkende tournee in samenwerking met De Coproducers. Ze is bovendien geselecteerd voor de Nederlandse Dansdagen 2023. De Mime en Performance jury, de Nederlandse en de Vlaamse Toneeljury, én de jury van de BNG Bank Theaterprijs heeft *~~DARK~~MATTER* geselecteerd als een van de beste voorstellingen van het afgelopen seizoen. Of de nominaties verzilverd worden, zal later in 2023 blijken.

> *"Darkmatter wordt niet alleen een fascinerende afdaling naar het hart van de duisternis die in ons allen schuilt, maar ook een poëtische kritiek op representatie die de rijkdom van het zwart zijn viert."*
> ★★★★ De Standaard

Priscilla Vaudelle is maker en artistiek leider van LostProject, waarmee ze werk ontwikkelt vanuit haar community in Amsterdam Zuidoost. We zetten de samenwerking met haar voort in een meerjarige coalitie met Suburbia. Vaudelle stuitte tijdens de lockdowns op een verhaal over een jonge vrouw, die na een cosmetische ingreep bij een 'Instagram-dokter' in Turkije kwam te overlijden. Het werd een ingang om de invloed van sociale media op jonge mensen en hedendaagse schoonheidsidealen verder te onderzoeken. *SIXTH*, Vaudelle's vierde project bij Frascati Producties, is een muzikale aanklacht tegen het moderne schoonheidsideaal.

In een uitgebreid vooronderzoek verzamelde de groep makende spelers verhalen uit hun persoonlijke leven en uit bronmateriaal. Al improviserend

SIXTH © Lowiegraphy

kwamen ze tot gelaagde en kwetsbare teksten, die het uiteindelijke basismateriaal voor de voorstelling vormden. Dit materiaal gaf Vaudelle de ruimte om als regisseur nog meer abstractie op te zoeken dan in haar vorige voorstellingen. Tussentijds testte ze het materiaal aan de doelgroep. *SIXTH* is een theatrale podcast met een mix van songs, facts, persoonlijke ontboezemingen en vuige *insta-comments*. De voorstelling had een tour door Nederland, rondom iedere voorstelling werd een nagesprek georganiseerd met een vaak jong publiek.

> *"Komische talenten leven zich uit in vette parodie op Instagram-talkshow"* ★★★★ Herien Wensink voor de Volkskrant

> *"Een aanklacht tegen het huidige schoonheidsideaal, maar niet op een strikt moralistische manier".* Karin Veraart voor Theaterkrant

Gavin-Viano is sinds 2021 verbonden aan Frascati Producties, *Bloodscent* is zijn tweede Frascati-productie. Gavin-Viano wil het Nederlands theater toegankelijker maken voor gemeenschappen, die tot nu toe niet vanzelfsprekend een stem kregen. Hij doet dit door niet-westerse verhalen te vertellen, dikwijls een *anti-white-male-gaze* als perspectief te kiezen en bewust op zoek te gaan naar de intersectionaliteit van zijn personages. Zo creëert hij een wereld waarin taal, beweging en muziek tot een geheel samenvloeien. Humor vormt het cement tussen de bouwstenen.

In *Bloodscent* volgen we de koortsdroom van een jonge vrouw (Princess Bangura Jennely) die 'het roofdier' dat haar misbruikte onder ogen moet komen om in het reine te raken met 'de prooi' die zij nooit wilde worden. Gegidst

door haar spirituele voorouders stelt ze zich open voor haar Santa Yeye en volgt ze het grillige pad naar de ware heling. Gavin-Viano toont hoe traumatische gebeurtenissen uit iemands jeugd doordreunen in een volwassen leven en hoe onze hedendaagse Westerse maatschappij tekortschiet in de rationele benadering van deze pijn, die in het lichaam en de ziel genesteld zit.

Bloodscent © Bas de Brouwer

De voorstelling werd door Het Parool verkozen tot <u>één van **de beste voorstellingen van 2022**</u>: *"Gavin-Viano gaat stekelige onderwerpen nooit uit de weg.[…] In Bloodscent creëert hij zo een poëtisch en rauw universum waarin een jonge vrouw, aangezet door haar voorouders, de confrontatie aangaat met haar trauma. Met als spil de charismatische hoofdrol van Princess Isatu Hassan Bangura."* De jury van de BNG Bank Theaterprijs heeft Bloodscent geselecteerd als een van de beste voorstellingen van het afgelopen seizoen.

<u>Maria Magdalena Kozłowska</u> is een Poolse performancemaker, zangeres en speler met wortels in de muziek. Met behulp van klassieke zang, video, beeldende kunst en live performance maakt ze voorstellingen en interventies die een brug slaan tussen individu en maatschappij, traditie en transitie, verleden, heden en toekomst. Haar productie *Dead Skin* is een explosieve, muzikale en surrealistische modeshow vol kritiek en zelfspot rondom modeverslaving, die het publiek tegelijkertijd vermaakt en aan het nadenken zet. <u>Kozłowska</u> staat zelf op de vloer, samen met jazzmuzikant Bjørk Delcroix. Bewegende tussen pop, klassieke muziek en volksmuziek weet het duo de toeschouwer mee te nemen in een verrassende reis langs verschillende vormen van excentriciteit en lust.

Binnen dit werk heeft <u>Kozłowska</u> belangrijke stappen gezet in haar makerschap. Eindregisseur Renée Copraij (onder meer bekend van haar werk met Florentina Holzinger) stimuleerde haar om fascinaties preciezer te formuleren en toe te werken naar een scherpere vorm. Een vooronderzoek vond plaats in een residentie tijdens het Santarcangelo Festival in Italië.

"Met precies de juiste dosis ironie legt de Pools-Nederlandse theatermaker Maria Magdelena Kozlowska haar obsessie met de mode bloot. Dat resulteert is een even geestige als duistere trip waarin lichaam, object en muziek een eigen leven leiden." Theaterkrant - Keuze van de Criticus

Dead Skin © Bas de Brouwer

Het werk van <u>Kozłowska</u> wordt gepresenteerd op prestigieuze podia en festivals als Boska Komedia Krakau, Santarcangelo (IT) en Battersea Art Centre London. Dankzij haar groeiende zichtbaarheid is zij gevraagd om samen met de Indiase performancemaker Pankaj Tiwari mee te werken aan het ambitieuze project *Sustainable Theatre* van Jérôme Bel, dat in juni 2023 op het Holland Festival in première gaat; een coproductie van Holland Festival en Frascati Producties.

<u>Erasmus Mackenna</u> (1999) is een Schots-Nederlandse theaterregisseur en lichtontwerper. Die studeerde in 2021 af aan de Theater Regie opleiding in Amsterdam. *LENZ* is de tweede voorstelling die <u>Mackenna</u> maakt bij Frascati Producties. Mackenna is werkzaam in Nederland en Schotland en is lid

LENZ © Bart Grietens

van het driekoppige theatercoöperatie LENZ, die zich na het maken van deze voorstelling heeft bestendigd. Vanaf nu is dus niet alleen Mackenna, maar LENZ verbonden aan Frascati Producties.

Terugkerende onderwerpen in het werk zijn mentale ziekte, eenzaamheid, liefde, geweld, idealisme, klasse en emancipatie. Tekst, spel, live-muziek en licht vormen het fundament van voorstellingen. De voorstelling *LENZ* is een fragmentarisch portret van een mens die obsessief op zoek is naar het nut van zijn bestaan en is samengesteld uit en geïnspireerd op teksten van o.a. Georg Büchner, Rainald Goetz, Kathy Acker, Jean-Paul Sartre, Bohumil Hrabal, Ottessa Moshfegh en teksten van de makers zelf.

> *"Door Mackenna's aanpak en het spel van Stoop wordt de eenzame, gebutste man toch niet tragisch, en dat is een bijzondere prestatie van de makers van LENZ."* Theaterkrant

Gerben Vaillant is een interdisciplinaire performancemaker. Tijdens zijn studie aan de mime-opleiding (AHK) ontwikkelde hij een fascinatie voor het maken van voorstellingen waarin de afstand tussen mens en realiteit centraal staat. Even gevoelig als radicaal werkt hij met verschillende vormen zoals tekst, dans, beeld, filosofie en *trash*. Vaillant verbindt nostalgie aan poëzie en abstractie. In de terugkerende samenwerking met componist en sound-designer Timon Persoon brengen muziek en beeld elkaar tot grote hoogte. Samen bouwen ze aan een haast cinematografisch universum. Hun eerste productie moest door een coronabesmetting worden afgelast. Later in het jaar volgde *The Other Everything*, *een vervolg op* Vaillants *onderzoek binnen het programma Beginnings in 2021.*

Kim Karssen is theatermaker en actrice en behandelt in haar voorstellingen grootse thema's op groteske en speelse wijze. Met veel liefde voor taal en verhalen zoekt ze op een fantasievolle manier naar balans tussen grap en traan. Ze speelde al in meerdere voorstellingen van De Warme Winkel en maakte een aantal producties samen met Florian Myjer. Op eigen kracht creëerde ze dit jaar de speelse en intelligente solo *Schrödingers hond*; een absurdistische voorstelling over de kracht van onze gedachten geïnspireerd door het psychologische verschijnsel 'Maladaptive Daydreaming'. De eindregie was in handen van Thibaud Delpeut.

In een abstracte, haast lege ruimte en met een bezwerende soundtrack neemt Karssen haar publiek mee in een even fantasierijke als dwangmatige gedachtewereld waar alleen Herman, een oud teletekstmachientje, terugspreekt. *Schrödingers hond* is de eerste solo van Karssen bij Frascati Producties. Na haar eerdere werk *De Grap* zet ze in deze solo haar onderzoek op het snijvlak tussen humor en kunst door. Deze opmerkelijke actrice is ook een scherp en humoristische maker, vanaf nu als zodanig verbonden aan ons huis.

> *"Kim Karssen laat in haar originele voorstelling zien wat een grenzeloze fantasie kan aanrichten."* ★★★★ de Volkskrant

Met twee uitstromende makers coproduceerden we tenslotte nog twee laatste voorstellingen. In samenwerking met Theater Oostpool en Frascati Producties creëerde Charli Chung *Profundis – a gay love letter*; een aanklacht, een smeekbede, of liever een ode aan een verloren liefde. Samen met De Warme Winkel produceerden we *Mann Mann Mann* van Florian Myjer gebaseerd op het leven van de Duitse schrijver Thomas Mann.

> *"Er is veel te verhapstukken in 'Mann, Mann, Mann', maar de theatrale rijkdom en uitzinnigheid maken het ontzettend leuk."* ★★★★ de Volkskrant

The Other Everything © Elliot Dehaspe

Schrödingers hond © Bart Grietens

Mann Mann Mann © Sofie Knijff

2.2 Instroom
Frascati onderhoudt stevige relaties met het theater- en dansveld (gezelschappen, huizen en festivals). Dit netwerk is van essentieel belang voor de ontwikkeling en positionering van de talenten uit ons productiehuis. Er zijn zeer goede relaties met de kunstvakopleidingen in Nederland, we volgen het werk van hun studenten op de voet. Door het wegvallen van het ITS Festival ontbrak er een belangrijk podium voor de afstuderende generatie; een plek waar doorgaans ook Frascati talent scout. Om dit hiaat op te vangen initieerden we *Eindspel*; een festival dat we produceerden uit eigen middelen. Voor de programmering benaderden we de jonge makers Erasmus Mackenna en Luca Bryssinck. In 2023 krijgt het een doorstart. Ensemble Nieuwe Theaterwerkers organiseert de aankomende editie, onder de titel ENTER, in Frascati en De Brakke Grond met Frascati als belangrijkste partner.

In het programma van *Eindspel* komen afstudeerders in beeld, maar in de serie *Beginnings* krijgen juist startende makers opstapmogelijkheden. In het traject kunnen net afgestudeerde makers gedurende een maand gebruikmaken van onze middelen, resulterend in een double-bill van eindpresentaties. We hebben dit jaar maximale middelen gecreëerd om plek te bieden aan twee edities met David Roos & Tabor Idema en Maja Grzeczka in oktober en in december met Just van Bommel en Nazar Rakhmanov. Alle vier de projecten werden inhoudelijk ondersteund door de dramaturg van Frascati Producties, Francesca Lazzeri.

Tabor Idema en David Roos studeerden in 2022 samen af van de Toneelacademie Maastricht, respectievelijk als performer en als acteur. Bewegend tussen mime, teksttoneel en performancekunst onderzochten ze hoe twee mensen zich verhouden tot elkaar en de ruimte waar ze zich in bevinden. Het werk is een voortdurend duelleren met taal en beeld, verzoening en afwijzing, waarheid en misverstand. In een eigen fysieke vormentaal, bewegend tussen slapstick en performancekunst, verkenden Idema en Roos in *De wereld mist een woord* de grenzen van expressie.

Maja Grzeczka is een Poolse theatermaker en performer gevestigd in Amsterdam. Ze haalde haar bachelor in Dance and Body Studies aan de Poznan University of Social Sciences, waarna ze naar Nederland kwam voor de Mime opleiding aan de AHK. Hier studeerde ze af in 2020. In het werk van Grzeczka vormen verschillende hedendaagse danstechnieken en improvisatie de basis van een gelaagde, rauwe en ongepolijste stijl. Tijdens *Beginnings* bouwde ze verder aan het ontwikkelen van een eigen theatertaal. In *However strange this may seem - we continued to move* onderzocht ze wat het betekent om anno nu een persoon, een mens, te zijn in relatie tot elkaar.

Just van Bommel studeerde in 2022 af als Performer aan de Toneelacademie Maastricht. In *A divine version to DYING* werkt die samen met Diane Mahín (Master Toneelacademie Maastricht 2022 & Sandberg Instituut 2024) aan een donker-absurdistische voorstelling over onze eindigheid. Zeer minimaal uitgelicht, vastgeketend aan een ronddraaiende schijf en bedekt in latex, beweegt Van Bommel rond, terwijl die zijn zelfgeschreven Engelse tekst uitspreekt. Het ronddraaien gaat van zeer traag, tot duizelingwekkend snel, en door de summiere belichting is het net alsof Van Bommel in het luchtledige zweeft. Het resultaat is een even betoverende als aangrijpende trip. Na *Beginnings* is besloten een langer samenwerkingstraject met Van Bommel aan te gaan binnen het productiehuis.

Nazar Rakhmanov is een Tataars-Russische dansmaker. Na in aanraking te zijn gekomen met het nomadisch butoh theater en hedendaagse dans, besloot hij in 2018 naar Nederland te komen om zijn onafhankelijke praktijk te verdiepen. In 2022 haalde hij zijn bachelor aan de SNDO-opleiding van de ATD. Duisternis, lichtspectra, schermen, rituelen, dierlijkheid, 'anders-zijn' en 'het onzichtbare' zijn de onderwerpen van zijn lopende, interdisciplinaire, artistieke onderzoek. Voor dit project werkte Rakhmanov samen met Russische queer-punkmuzikant Leonid Kotel'nikov. Gedurende de oorlog trokken de twee naar de grens van Rusland en Armenië om daar met de gevluchte Kotel'nikov een film op te nemen.

In *yurodifice* reflecteert Rakhmanov op de Russische identiteit. De imperialistische onderdrukking van Rusland, die met de oorlog in Oekraïne cumuleerde, laat zijn burgers midden in een fundamentele identiteitscrisis. Dezelfde mens wordt tegelijk slachtoffer en agressor, het gevoel van "ik" verdwijnt en wat overblijft is innerlijke woede, wanhoop en verdriet. De dwaas biedt een vorm van verlossing en zuivering, in een spel van gekte en somberheid staat hij symbool voor heilige macht, opoffering en vrijheid. Samen met Kotel'nikov onderzoekt Rakhmanov in deze theater-video-performance de gevolgen van het innerlijk gebroken en ontheemd zijn. Ook het traject met Rakhmanov wordt vervolgd.

2.3 Internationaal produceren
Bij de ontwikkeling van internationale podiumkunst is een geëngageerd, flexibel en betrouwbaar netwerk van belang. Het biedt de mogelijkheid om de kunstenaars in grote diversiteit ook buiten de grenzen te ondersteunen en hun werk internationaal te introduceren en te laten groeien. WEB is een informeel en zeer pluriform netwerk van theaters en festivals, grotendeels opererend vanuit Europa waar Frascati als één van de kernpodia al twintig jaar deel van uitmaakt. De innovatie van de internationale podiumkunsten en het bieden van een plek aan nieuwe stemmen is binnen dit ecosysteem een gedeelde waarde.

Als het gaat om de ondersteuning en lancering van toonaangevende nieuwe makers behoort Frascati traditioneel tot één van de vijfentwintig belangrijkste broedplaatsen in Europa. Deze positie geeft ons de mogelijkheid, maar ook de verantwoordelijkheid om de internationale uitwisseling weer leven in te blazen. Hiermee ontwikkelen we duurzaam een nieuwe generatie internationale kunstenaars, die werkzaam is in Nederland. Daarnaast leveren we een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling en introductie van aanstormende internationale podiumkunstenaars met een uitvalsbasis buiten Nederland.

However strange this may seem - we continued to move © Milagro Elstak

De coronacrisis heeft grote impact op de kunsten, daarin is ook het internationale veld stil komen te staan. De zo cruciale dialoog en uitwisseling is grotendeels verdampt en moet opnieuw worden opgebouwd. In deze kwetsbare post-corona fase is het van belang het Europese ecosysteem opnieuw leven in te blazen, zo bestendigen we het internationale profiel van Frascati Producties in de overgangsfase naar de aankomende kunstenplanperiode. Naast makers als Cherish Menzo, Maria Magdalena Kozłowska en Ira Brand coproduceren we ook werk van makers die niet opereren vanuit een Nederlandse veld.

De Zweeds-Estse regisseur en acteur Iggy Malmborg beweegt op de grenzen tussen teksttheater en performance. Zijn werk stelt op een toegankelijke, vaak humoristische en performatieve wijze grote filosofische vraagstukken aan de orde. *Iris, pupil, retina etc.* is een voorstelling die de mechanismen van menselijke waarneming blootgelegd en bevraagt. Het werk legt de nadruk op het oog als orgaan om zo te reflecteren op hoe de buitenwereld onze zintuigen binnendringt. In 2021 presenteerde Malmborg zijn solovoorstelling *Physics and Phantasma*, die met veel lovende reacties werd ontvangen. Met *Iris, pupil, retina etc* bewijst hij zijn veelzijdigheid als maker; één die in staat is zichzelf uit te dagen en scherp na te denken over vorm en inhoud. Vanuit de nieuwsgierigheid naar zijn volgende stap coproduceren we zijn volgende werk *Satan*, rond de kracht van de illusie (januari 2024).

Iris, pupil, retina © Johanna Malm

Geboren in Bazel als zoon van Oekraïens-Slowaaks-Frans-Joodse immigranten is Boris Nikitin één van de belangrijkste theatermakers in het hedendaagse Duitstalige theater. Zijn voorstellingen zijn rauw en confronterend, maar altijd precies gecomponeerd. Nikitin is op zoek naar de grenzen van illusietheater

en performance, van documentaire en propaganda. In zijn nieuwe voorstelling *Attempt on dying* doet hij onderzoek naar de geschiedenis van zijn grootmoeder; een professor scheikunde die haar Joodse achtergrond verzweeg, zelfs voor haar dochters. Terwijl zij zich schuil hield in een schuur in Oost-Slowakije, kwam het grootste deel van haar familie in de vernietigingskampen om. De voorstelling ging in november 2022 bij Staatstheater Nurnberg (DE) in première en ontving veel lovende reacties. Volgend jaar tonen we de voorstelling in Frascati.

Attempt on dying © Donata Ettlin

Natural Drama © Laurent Paillier

Sorour Darabi is een autodidactische kunstenaar uit Iran, sinds 2013 werkend in Frankrijk. Die agendeert consequent wat verborgen blijft in het binair denken: hybride mythes tussen links en rechts, man en vrouw, mens en dier, goed en slecht, fysiek en spiritueel. In *Natural Drama* onderzoekt die door middel van tekst, beeld en muziek het concept 'natuur' door de lens van eigentijdse milieu-onderwerpen en het historisch en socio-politiek perspectief, met alle implicaties voor het lichaam van dien. In relatief korte tijd is Darabi getransformeerd van een relatieve kwetsbare autodidactische kunstenaar met veel talent naar een stevig gepositioneerde maker met vaste grond onder de voeten. Met Darabi hebben we inmiddels een vaste band opgebouwd, *Natural Drama* is de derde productie die we toonden.

99 DROMEN © Yorinde Diepstraten

2.4 Produceren met de stad

In de projecten rond Theater van Deyssel worden makers verbonden aan buurtbewoners. Eén van de hoogtepunten binnen het programma van afgelopen jaar was het project *99 DROMEN* van Naomi Steijger van Frascati Producties i.s.m. Rochdale en de bewoners van Nieuw-West. Na *STEMMEN UIT BETON* met Timo Tembuyser in Amsterdam Zuidoost, trok Steijger (ditmaal zonder Timo) naar de Van Deysselbuurt. Werkend vanuit een fascinatie met dromen, ging ze op zoek naar een manier om goed over deze nachtelijke wereld te spreken. Verhalen over verloren geliefden, gestorven kinderen, persoonlijke trauma's en angsten, maar ook voorspellende dromen, kinderlijke fantasieën en helende dromen passeren de revue. De gesprekken die Steijger in haar droomvanger (een speciaal voor dit project ontwikkeld rijdend object) heeft gevoerd, zijn verwerkt tot een kleine honderdtal 'audio-fluisteringen': mini-podcasts die te beluisteren zijn in de wijk via tegels met een QR-code.

> "*99 dromen van inwoners vormen samen een prachtig gelaagd wijkproject*" Theaterkrant

In het festival *Town Tales*, wordt talent uit de Amsterdamse wijken zichtbaar. Het nieuwe gezelschap TG Gouden Bergen van Nina-Elisa Euson, Yeliz Dogan en Ferhat Kaplan trok halverwege het jaar een maandlang in Theater van Deyssel. Tijdens de residentie werkten ze samen met muzikant Onur Kaletas, uit dit onderzoek rolde hun vervolgproductie *Vals Verlangen*. Eerste bevindingen werden getoond en getoetst aan publiek uit de buurt. Na een kleine festivaltournee keerden ze begin oktober terug en toonde het collectief de volledige voorstelling in Theater van Deyssel omringd met een contextprogramma door henzelf gecureerd.

Vals Verlangen © Tim Penni

In nauwe samenwerking met de jongeren van jeugdwerkorganisaties IMD en Besma, creëerde theatermaker Anouar Ennali de voorstelling *Getallen*. Gedurende de looptijd van een half jaar vonden diverse bijeenkomsten met tussentijdse presentaties plaats, waarin de jongeren openhartig delen wat vandaag de dag op straat speelt in Nieuw-West. De ervaringen, gesprekken én hun ideeën over de voorstelling, bepaalden nadrukkelijk het eindresultaat. De voorstelling speelde verschillende keren voor jongeren, soms besloten en soms aangevuld met een ander geïnteresseerd publiek. Samen met de jeugdorganisaties organiseerden we de nagesprekken, waarin ingegaan werd op dilemma's van jongvolwassenen.

Daar buiten de ring © Bas Brouwer

Vier jaar lang werkte theatermaker Hanna Timmers in de Lodewijk van Deysselbuurt in Amsterdam Nieuw-West. Gebaseerd op die ervaring maakte zij de solovoorstelling *Daar buiten de ring*. Met theaterserie Radio van Deyssel verzamelde Timmers sinds 2018 de (on)vertelde verhalen van de Van Deysselbuurt en gaf ze de gemeenschap een gezicht en de buurt een stem. In *Daar buiten de ring* blikte ze terug op deze werkperiode en bracht ze drie perspectieven samen: dat van het beleid, de kunstenaar en de buurtbewoner. In een mooie voorbeschouwing van Lorianne van Gelder in Het Parool vatte Timmers het samen: "Ik wil mezelf tussen de anderen zetten. Ik bén de gentrificatie, ik wil geen ruimte innemen en de oorspronkelijke bewoners wegdrukken, ik wil samen met hen iets nieuws maken."

De voorstelling werd aangevuld met een tweedaagse conferentie over co-creatie en is een schoolvoorbeeld van hoe kunst een wijk in transitie kan benaderen. Het werk zal nog worden hernomen en worden gespeeld op theaterscholen en bij woningcorporaties. Daarnaast hebben we ook een magazine gepubliceerd met een terugblik op vier jaar *Radio van Deyssel* en werken in de wijk. We zwaaiden Hanna Timmers uit dit jaar en kijken uit naar de komst van de nieuwe Theater van Deyssel-coördinator; Khadija Massaoudi.

In 2022 maken we een aanzet tot een nieuw initiatief: *Het Verbond*. Het is een werk- en ontmoetingsplek voor makers, door makers onder de vleugels van Frascati. De eerste stappen zijn hiervoor gezet met de start van een nieuwe inrichting van het pand. Vanaf nu bouwen we verder met de ontwikkeling van een programma; debat, workshop, tekst-lezing, tentoonstelling of meeting. Zo dragen we de sleutel van Frascati 4 over aan een nieuwe generatie die het pand ontwikkelt tot de jongste artistieke *hotspot* van de stad.

3 3

PRESENTEREN

3 3

3. PRESENTEREN

Frascati manifesteert zich expliciet als grootstedelijk kunstenhuis en programmeert toonaangevend werk in de eigen zalen en op locaties in de stad. Het programma is er een van uitersten: Naast vaste bespelers als De Warme Winkel, Discordia, Theater Rotterdam, Het Nationale Theater, BOG, NBProjects en ICK staat het werk van de nieuwste generatie makers; naast internationale belangwekkende producties staan lokaal-verankerde co-creaties. Langere speelreeksen en een aantal terugkerende programmaclusters vormen de basis van onze programmering. We koesteren onze eigen makers en huisgezelschappen, maar zetten ook de deuren open voor nieuwe stemmen. We slaan bruggen naar de samenleving, organiseren actuele thematische programma's en innovatieve co-creatieprojecten. Juist de wisselwerking tussen programmeren, produceren en verdiepen geeft Frascati een kenmerkende positie in het podiumkunstenveld.

Nadrukkelijker dan voorheen betrokken we onze artistieke en maatschappelijke omgeving bij de totstandkoming van het programma. We gaven de sleutel uit handen en werkten gestaag aan onze ambitie een daadwerkelijk gedeeld en inclusief huis van de stad te zijn. Een zeer bijzondere positie hierin heeft Theater van Deyssel in Amsterdam Nieuw-West (een samenwerking met woningcorporatie Rochdale).

In dit laatste coronajaar kozen we naast het toegankelijke aanbod van grotere gezelschappen heel bewust ook voor autonome kunstenaars, jonge talenten, het dans- en performanceveld en internationale belangwekkende producties. We namen noodzakelijke, programmatische risico's en realiseerden (kwetsbare), verdiepende programmaformats. De coronasteun was cruciaal in het creëren van extra ruimte voor de vertoning van het meest kwetsbare werk. We hebben er alles aan gedaan deze extra middelen te laten doorstromen naar onafhankelijke makers.

Frascati neemt intensief deel aan het formele en informele gesprek over de toekomst van de podiumkunsten en talentontwikkeling. Zo is Frascati één van de initiators van het Vlakke Vloer Platform (VVP), waarbij de achttien belangrijkste vlakkevloertheaters zijn aangesloten. De vraag-aanbod-problematiek is één van de agendapunten. We zijn actief lid van De Coproducers, waarbinnen we gezamenlijk optrekken in de ondersteuning én ontwikkeling van meer risicovolle producties. Daarnaast zijn we initiator van de Podiumpas, bedoeld om de drempel te verlagen voor publiek en vaker en avontuurlijker voorstellingen te bezoeken. Er is kortom veelvuldig contact met collega-instellingen op het gebied van programmering en organisatie. Daarnaast zijn er sterke artistieke samenwerkingsbanden met makers en gezelschappen, met bewoners en (inter)nationale partners.

3.1 Hoogtepunten en accenten

Als gevolg van doorgeschoven producties en afgelastingen werd 2022 een wat verbrokkeld en opnieuw een roerig jaar. Maar het maatschappelijke debat verstevigde zich en dat werd ook voelbaar in de inhoud van voorstellingen. De kloof tussen de BIS, de structureel en de niet structureel gesubsidieerde gezelschappen werd desondanks groter en het aanbod daardoor wispelturiger. Niet elk gezelschap kreeg zijn planning en techniek rond.

Maximaal flexibel gaven we onze bespelers extra zaalruimte voor montage, try-out en première (zoals Davy Pieters, De Warme Winkel en Veenfabriek), studioruimtes werden coulant gedeeld. We planden langere speelreeksen (tot soms zelfs twee weken) waardoor werk kon groeien en mond-tot-mondreclame nieuw publiek trok. Succesvoorstellingen die nauwelijks speelden, kregen last minute extra ruimte, waaronder *Sea Wall* van HNT / Erik Whien en *Maria Maria Maria* van Veenfabriek. Het was goochelen, maar we sloegen ons er aardig doorheen mede dankzij een aantal grote publiekstrekkers: *Edward II – the gay king* van Theater Oostpool en Char Li Chung, *Anders is een hele normale voornaam* van Theater Artemis / Bambie, *Mann, Mann, Mann* (DWW / Florian Myjer / Frascati Producties), *Lolita* van Club Lam en *What ever happened to mister Pete?* van Sarah Moeremans en Het Zuidelijk Toneel.

We onderhielden intensieve relaties met onze spelers en organiseerden geregeld samen programmaclusters of contextuele programmering. Zo toonden we in 2022 de gedenkwaardige drieluik *Permanent Destruction* van performancemaker Naomi Velissariou en soundproducer Joost Maaskant. Drie theatrale concerten worden als trilogie gepresenteerd: *The SK Concert* (codewoord feministisch terrorisme), *The HM Concert* (geïnspireerd en gebaseerd op het oeuvre van de Duitse toneelschrijver Heiner Müller) en deel 3 *Pain Against Fear*, waarvoor Naomi Velissariou de Theo d'Or 2020-2021 ontving. Op de laatste dag van die serie werden de coronabeperkingen definitief opgeheven, het werd een mijlpaal.

Ook de laatste voorstelling van Dood Paard maakte veel indruk. In samenwerking met het collectief schreef de internationaal gerenommeerde Portugese schrijver en regisseur Tiago Rodrigues een stuk over de Trojaanse oorlog vanuit het perspectief van Helena en Cassandra. Hij verweefde die input met persoonlijke verhalen van de moeders van vier de theatermakers; de Oekraïense Alesya Andrushevska, Manja Topper, Kuno Bakker en Tomer Pawlicki. We zien vier acteurs een kleurrijk kleed breien – een van de weinige manieren waarmee vrouwen door de geschiedenis heen hun protest konden laten blijken. Protesten tegen zinloze oorlogen zoals de huidige in Oekraïne, die doorsijpelt in de voorstelling.

We zetten ons nadrukkelijk in voor het toch al kwetsbare dansveld. Zo gaven we Frascati 2 een week aan Christian Guerematchi voor de montage en première van *Hissy-Fit*. Doormiddel van film, dans en gesprek onderzoekt hij het afro-pessimism en het gewelddadige stigma dat aan zwarte identiteit en rapmuziek wordt verbonden. Ook Courtney May Robertsons *Woman destroyed* ging in première in Frascati, waarin een algoritme ter plekke de voorstelling bepaalt. We zijn partner van het jaarlijkse performancemakers-programma *Come Together* en zijn een betrokken partner en presentatiepodium van

Sea Wall © Koen Veldman

Lolita © Bas Brouwer

het productiehuis voor de dans ICK. We werken samen met NBProjects en Veem House for Performance. We coproduceren Europese performancemakers. De komende jaren ontplooien we een stevige samenwerking met Julidans. Tot slot maakt Frascati deel uit van de AFK 3Package Deal danscoalitie.

3.2 Festivals

Er werden dit jaar coalities opgezet met een aantal nieuwe festivals. Vanuit een sterke inhoudelijke verbinding bieden we vanaf 2022 huis aan *Afrovibes*, *IFDA on Stage* en *Het Theaterfestival* (TF). Binnen die verbanden denken we mee over programmalijnen en doen we voorstellen voor kunstenaars. IDFA on stage biedt ons een organische verbinding met de documentaire-signatuur van verschillende Frascati-makers. Binnen TF zijn we een belangrijke partner in het professionals programma.

Intussen is *Come Together*, een festival dat we samen met het Amsterdamse dans- en performance-circuit organiseren, een vaste waarde in ons jaarlijkse programma. In 2022 kon het vanwege corona geen doorgang vinden, maar de performance-scene kijkt uit naar het nieuwe jaar. Met het *Holland Festival*, dat jaarlijks enkele voorstellingen in ons huis onderbrengt, starten we een coproductie-lijn waarbij we onze makers introduceren in het internationaal veld. Als ervaren producent staken we onze nek uit, ook in een complex coronajaar als dit. We bespraken het door Frascati Producties geïnitieerde festival voor afstuderende makers Eindspel al.

Bijlmer Parktheater, Meervaart, Podium Mozaïek en Frascati zijn in 2018 een samenwerking gestart rondom talentontwikkeling, vanuit de gezamenlijke behoefte om een steviger Amsterdams platform te creëren voor ontwikkeling en presentatie van jong en divers talent. Jaarlijks cureren we gezamenlijk het *Town Tales* festival in Frascati, waarbinnen een selectie van werk wordt getoond dat bij De Meervaart, Podium Mozaïek en het Bijlmer Parktheater is ontwikkeld. Het is werk van een nieuwe generatie talentvolle theatermakers, die in alle verscheidenheid denken en vertellen. Van een thuisbasis voor jong en divers Amsterdams talent groeide het vierdaagse programma uit tot een

Kganya © Shuduthadzo Lubengo

Precarious Moves © Loizenbauer

Orientalien © Flavio Karrer

breder publieksfestival. Het programma van 2022 vond in mei plaats en er was werk te zien van de volgende makers: Onias Landveld; Yeliz Dogan Ferhat Kaplan en Nina-Elisa Euson (TG Gouden Bergen); Dahiana Candelo; Joey Mulder; Gianine Strang; Lysanne van Berlo & Janiro Ottens; Alidtcha Binazon & Bodine Sutorius; Romy Stark & Adanma Okoro.

3.3 Internationale programmering

Door corona viel vooral de internationale programmering enorm terug, pas in het najaar konden we weer een week vol internationaal werk presenteren met coproducties. We verstevigden onze internationale positie door een nieuwe samenwerking aan te gaan met Afrovibes, IDFA en Holland Festival (nu ook productioneel). De ambitie is deze internationale lijn niet alleen uit te bouwen als producent, maar ook als programmerend huis. Binnen deze lijn willen we meer ruimte maken voor performance en dans; vormen die internationaal aansluiting vinden en een netwerk creëren voor makers van internationaal vermaarde opleidingen als SNDO Choreography, de Mime-opleiding en DAS Theatre.

De bevolking van Amsterdam wordt steeds internationaler, expats weten Frascati intussen te vinden. De internationale programmering vindt dan ook steeds meer weerklank. We zien er een avontuurlijk publiek op af komen. Naast nieuwe namen in de context van de internationale coproducties stonden er afgelopen jaar ook oude bekenden in het programma. Zo omarmden we het werk van iconen als Tim Etchells en Meg Stuart, maar er was ook ruimte voor ander aanbod. De meervoudig gehandicapte Michael Turinsky (Oostenrijk) maakte indruk met zijn voorstelling *Precarious Moves* en dat gold ook voor de Zwitsers-Turkse maker Ceylan Öztrük (*Orientalien*). Tot slot toonden we ook meer kwetsbaar Vlaams werk van Anna Franziska Jäger & Nathan Ooms (CAMPO) en Elly van Eeghem.

3.4 Contextprogramma's

We staan midden in de wereld. Ons onderzoek naar nieuwe relaties tussen kunst en de wereld wordt op de voet gevolgd en we delen onze opgedane kennis en ervaring graag. Op regelmatige basis organiseren we programma's waarmee we duiding geven aan de ontwikkelingen in het kunstenveld. Onlosmakelijk verbonden aan Frascati zijn daarnaast de contextuele programma's, die voortkomen uit nauwe samenwerking met kunstenaars. Juist de contextuele programma's tonen het onbegrensde potentieel van de kunst om via verbeelding toekomstscenario's te schetsen. Het tonen van nieuwe verhalen en onbekende perspectieven kan de blik doen kantelen.

Samen met Nastaran Razawi Khorasani ontwikkelden we een contextprogramma rondom de voorstelling *Songs for no one*. De timing viel pijnlijk samen met de Iraanse opstand voor de vrouwenrechten. Het werd een emotionele happening. *Songs for no one* neemt het publiek mee in de onzichtbare levens van een jongen en een meisje, wonend in de Islamitische dictatuur van Iran. Op basis van telefoongesprekken realiseerde Razawi Khorasani een beeldende solo performance met ook de stemmen van de twee kinderen in de oeroude Perzische taal. De voorstelling werd geselecteerd voor het Theaterfestival Vlaanderen als één van 'de meest belangwekkende, maatschappelijk relevante en vernieuwende voorstellingen' van het afgelopen seizoen en speelt inmiddels ook in andere landen.

Samen met kunstenaars gaven we ruimte aan spannende, nieuwe formats. Zo wandelde het publiek in de reeks *De Nacht-Wacht* 's vele nachten samen met Marjolijn van Heemstra door een deel van Amsterdam en werkten we voor *De Langste Nacht* samen met de Dominicuskerk. Alexandra Broeder en pastor Arjan Broers realiseerden een tocht tussen theater en kerk. Broeder - die met Uur van de Wolf werkt op het grensvlak van theater en psychiatrie - bracht eveneens *De week van magisch denken: The Gift*; een theatraal contextpro-

De Langste Nacht © Niels Knelis

gramma over doodsverlangen, doodsangst en de (on)mogelijkheid tot leven. Bevindingen zijn terug te vinden in de **podcast Magisch Denken**.

We onderhouden een veelheid van relaties met stedelijke partners en hebben ons geworteld tot ver buiten de ring. Inmiddels heeft die stedelijke inbedding stevig vorm gekregen. Zo organiseerden we samen met Theater DEGASTEN *Outsideinsideout*. Net op het randje van de laatste lockdown openden we Frascati 3 voor een expositie, waarin de fascinerende maquettes te zien waren die jongeren in detentie maakten van hun cel. In september toonden we gedurende twee weken de installatie-performance *The NarcoSexuals* van Dries Verhoeven op Het Stenen Hoofd. Parallel hieraan creëerden we gezamenlijk een filmprogramma rond de subversieve homofilm in de tot seksbioscoop verbouwde Frascati 3.

The Gift © Bart Majoor

The NarcoSexuals © Willem Popelier

3.5 Theater van Deyssel
Buurttheater Theater van Deyssel heeft zwaar te lijden gehad onder corona. We braken in 2021 letterlijk het pand uit met buitenvoorstellingen, podcasts; binnentuinconcerten; theaterterras en een 12u live radiomarathon. In de loop van 2022 konden we écht beginnen en publiek veelvuldig binnen ontvangen. Inmiddels is het theater gesetteld en een herkenbaar ankerpunt voor de buurt. We tonen hier buurtgerichte programmering, co-creatieprojecten, residenties met presentaties, workshops, screenings en buurtactiviteiten. Theater van Deyssel is ons laboratorium als het gaat om het creëren van een gedeeld huis. Heel expliciet wordt de omgeving betrokken bij de totstandkoming van de programma's, het bereiken van publiek en organisatie van activiteiten. Als instelling nemen we een nadrukkelijke positie in binnen het netwerk van culturele en maatschappelijke organisaties in Nieuw-West.

De maandelijkse kindervoorstellingen zijn een regelrechte hit en worden steevast druk bezocht. Om de buurt te betrekken en duidelijk te maken dat Theater van Deyssel toegankelijk is, organiseerden we gedurende het jaar buurtactiviteiten op het pleintje. We combineerden (muziek)optredens van buurtbewoners, singer-songwriters uit Nieuw-West en het Amsterdams Andalusisch Orkest met spelletjes, kinderactiviteiten en catering van buurvrouw Fatima Zohra. Een aantal makers resideerde in Theater van Deyssel, waarbij ze samenwerkte met de buurt. We programmeerden een breed scala aan voorstellingen, variërend in genre en doelgroep. Daaronder *Rebel* van theatermaker Naïma Baraca, de documentaire *Doula's van de Stad* van ZINA, *Vals Verlangen* van TG Gouden Bergen, *Poverty of Lived Experience* van De Appel en Akram Assams onderzoekspresentatie *Five Nights*. In samenwerking met Fringe toonden we werk van Basak Layic, Mara van Nes en Sipan Sezgin Tepin.

Binnen de thematische programmalijn *'Thuis – wat is dat'* programmeerden we diverse producties waarbij we de makers vragen zich te verhouden tot de buurt. Zo bewerkten Kuno Bakker en Mokhallad Rasem hun zaalproductie *Homemade* tot een speciaal op maat gemaakte versie voor Theater van Deyssel waarin verhalen van buurtbewoners terugkomen. Nieuw-West-bewoner en -kenner, verhalenverteller en verzamelaar Fouad Lakbir is al langer betrokken bij Theater van Deyssel. Hij ontwikkelde in mei en juni 2022 een driedelige programmareeks met diverse schrijvers, journalisten en bezoekers rondom het begrip 'thuis'; thuis-voelen, thuiszijn, je culturele thuis versus woonthuis.

Kunstinstelling De Appel en de aan hen verbonden leerlingen van het Comenius College presenteerden hun tentoonstelling *Stories of Belonging* in Theater van Deyssel, met beelden door de jongeren gemaakt waarin ze reflecteren op wat hun het gevoel van thuis geeft. Gekoppeld aan de expositie was er een activiteitenprogramma dat door de jongeren zelf uitgedacht en uitgevoerd werd.

4. PUBLIEK

Tot eind januari waren de deuren van Frascati nog gesloten vanwege corona, maar eind februari vervielen eindelijk de meeste maatregelen. Helaas werd er in de eerste vier maanden nog een flink aantal voorstellingen gecanceld. Toen na de wintermaanden de Frascati-producties weer speelden en er volop geprogrammeerd werd, fluctueerden de bezoekcijfers enorm. Het publiek vond niet direct haar weg naar het theater terug en toen het dat mondjesmaat deed, bleek het gedrag te zijn veranderd; veel lastminute bezoek en minder avontuurlijk. Een tendens die bij meerdere culturele instellingen was waar te nemen.

We moesten ons publiek opnieuw leren kennen en benaderen, maar slaagden daarin. We besloten de prijsvoering, ondanks de inflatie niet op te voeren, de prijs moest toegankelijk blijven voor een breed publiek. Onze flexibele werkwijze met zeer wendbare programmering en communicatie op maat rondom ieder project, bleek een groot voordeel. We speelden in op een nieuwe realiteit waarin het publiek dat haar beslismoment verlegde en hanteerden kortere - meer digitaal georiënteerde – campagnes.

4.1 Kaartverkoop & publieksbereik

Frascati trok in 2022 32.955 bezoekers. Het gaat hier om 598 voorstellingen, lezingen, installaties, digitale activiteiten; hierin gerekend als *unique views*. Dat is fors meer dan het coronajaar 2021 (19.941 met 316 voorstellingen).

Het publiek koos in 2022 in eerste instantie voor de grotere namen en bekende gezelschappen en liet zich en masse zien in voorstellingen als *Sea Wall* van Erik Whien / Het Nationale Theater, *Edward II - The gay king* van Charli Chung / Theater Oostpool en *Anders is een hele normale Zweedse voornaam* van Theater Artemis / Bambie. Toch konden we het publiek ook verleiden andere programma's te bezoeken; 9.171 bezoekers kwamen voor de eigen producties in de Nes en 1166 bezoekers bezochten de buurtgerichte activiteiten in en om Theater van Deyssel in Amsterdam Nieuw-West. Alles bij elkaar genereerden we (theater & producties) in 2022 in binnen- en buitenland 61.377 bezoekers. (ter vergelijk: 23.286 in 2021. In 2022 kwamen 39.073 bezoekers naar Frascati Producties; een uitzonderlijk hoog getal doordat wij met hulp van Ammodo dit jaar bovengemiddeld veel (internationaal) konden coproduceren. De publieksinkomsten leverden ons € 369.545 op; dit is een flinke stijging t.o.v. 2021 met € 197.798.

Kijkende naar hoeveel voorstellingen de (unieke) klanten van 2022 bezocht hebben, kunnen we vaststellen dat 48% hiervan één voorstelling heeft gezien, 15% was herhaalbezoeker en kwam 2 keer, 12% 3 tot 4 keer en 24% 5 of meer keer. Van de klanten waarvan de adresgegevens bekend zijn, komt 70% uit Amsterdam, 2% uit het buitenland en 28% uit de rest van Nederland. Opvallend is de segmentatie in stadsdelen, waarbij 26% uit West komt, 21% uit Oost, 20% uit Centrum, 15% uit Zuid, 9% uit Noord, 7% uit Nieuw-West en 3% uit Zuidoost. Niet meegerekend zijn hier de bezoekers van Theater van Deys-

sel; hun NAW-gegevens worden niet geregistreerd. Van onze geregistreerde klanten is 31% jonger dan 30 jaar, 20% is tussen de 30-40 en 39% is ouder dan 40 jaar. Van 10% van onze geregistreerde klanten kennen we de leeftijd niet. Inclusief onze locatievoorstellingen in Amsterdam kenden we een zaalbezetting van 72%.

Het publiek had aandacht voor contextuele programma's zoals *The NarcoSexuals* van Dries Verhoeven op Het Stenen Hoofd, westelijk van Centraal Station. De verschillende time-slots zaten snel vol. Ook *De Nacht-Wacht* van Marjolijn van Heemstra, een maandelijkse nachtwandeling op de donkerste plekken van de stad, bleek een hit. Steeds opnieuw liepen de aanmeldingen vol, wanneer we de ticketverkoop openzette. Het publiek vond moeiteloos de weg naar het theatrale contextprogramma van Alexandra Broeder - *Week van Magisch Denken: The Gift* – dat stijf uitverkocht was.

We waren verheugd weer een editie van Frascati International te kunnen organiseren. We wisten tevoren dat het, post corona, een uitdaging zou zijn publiek te vinden voor dit aanbod, maar we legden ons toe op een sterke campagne. Alle voorstellingen binnen Frascati International werden daarom aangeboden voor een scherpe prijs van EUR 10. De campagne werd breed uitgezet op de groep cultuurliefhebbers in het netwerk van De Persgroep (het grootste mediabedrijf van Nederland) in een geïntegreerde print en online campagne. Ook werden de banden met de expat community aangehaald; nieuw publiek werd bereikt door een hernieuwde samenwerking met het netwerk van IamExpat.

Lady Chatterley Lover © Sofie Knijff

De budgetten voor de campagnes van onze eigen Frascati Producties moesten omhoog om het weifelende post-corona publiek te kunnen bereiken, maar gaandeweg het jaar werden ook de eigen producties in 2022 weer goed bezocht, met als koplopers het uitverkochte *Mann Mann Mann* van De Warme Winkel / Frascati Producties en de herneming van *Lady Chatterley's Lover* van De Warme Winkel / Frascati Producties op locatie in de Plantage Dokzaal in de Plantagebuurt in Amsterdam. Ook *SIXTH* van Priscilla Vaudelle / Frascati Producties & LostProject, *Schrödingers hond* van Kim Karssen / Frascati Producties in coproductie met De Warme Winkel en *D~~ARK~~MATTER* Cherish Menzo / Frascati Producties & GRIP i.s.m. De Coproducers scoorden een hoge zaalbezetting.

Voor *D~~ARK~~MATTER* gingen we specifiek op zoek naar nieuw publiek dat aangaat op de thematiek, maar normaliter het theater niet bezoekt. In mei ging de voorstelling in première Frascati 1, om daarna geprogrammeerd te worden tijdens Julidans. Zo ontstond een dynamiek met veel persaandacht. Daarna volgde een internationale tour en vanaf najaar konden we de Nederlandse tour prepareren, die begin 2023 start in samenwerking met De Coproducers. De coördinatie van de marketing en communicatie van deze tour ligt bij Frascati, door de extra bijdrage van Fonds21 via De Coproducers kunnen we het marketingbudget uitbreiden. We zetten extra middelen in; naast campagnevideo's starten we een 'influencer-samenwerking' met Lilith Agency - het nieuwe bureau van Hasna El Maroudi en Clarice Gargard. Daarnaast organiseren we gezamenlijk met de tourtheaters in iedere stad verdiepende workshops, passend bij de thema's van *D~~ARK~~MATTER*.

4.2 Digitale activiteiten

In 2022 maakten we de overstap naar een nieuwe gebruiksvriendelijke website via Peppered - leverancier van premium marketingtechnologie voor de cultuursector - waarmee de volledige klantreis meetbaar is van het eerste moment op de site tot en met afrekenmoment. Door de nieuwe inrichting van de site - met meer Engelstalige content - wordt de internationale community beter bediend. Alle portfolio's van de makers van Frascati Producties zijn met ingang van dit jaar ook Engelstalig en we breiden de site uit met een presentatie van de internationale makers die wij coproduceren. Door de nieuwe inrichting wordt het eenvoudiger navigeren tussen onze merken Frascati Producties, Frascati International en Theater van Deyssel. Voor het eerst worden ook de tourvoorstellingen vermeld.

Nu de site bijna een jaar goed loopt, maken we in 2023 de overgang naar een context- en inhoud gerichte indeling in plaats van agendagerichte. We creëren ook meer ruimte om onze producties en programma's uit te lichten, uiteraard blijft de focus op functionaliteit en gebruiksvriendelijkheid behouden. In 2022 werden de ina's van Frascati 880.000 keer bekeken (dat is een verdubbeling van 2021 met 414.000) door ruim 153.000 unieke gebruikers. Er was bovendien een flinke stijging van het aantal sitebezoeken 273.062 in 2022 (t.o.v. 174.206 in 2021 en 232.728 in 2020). Gemiddeld bekijken de websitebezoekers dus drie tot vier pagina's per bezoek.

Vanuit de behoefte aan nieuwe sparringpartners en een nieuwe blik op het merk Frascati, Frascati Producties én de sub-merken hebben we dit jaar - na een langdurige en fijne samenwerking met het bureau Designpolitie - de overstap gemaakt naar What the studio; het creatieve bureau van Sara Landeira en Ekhine Domínguez. Zij drukken een stempel op een aantal merken uit de culturele sector, waaronder het Nederlands Theater Festival, Imagine Film Festival en Boogaerdt/VanderSchoot. Ook werken zij aan maatschappelijke campagnes voor opdrachtgevers als het Openbaar Ministerie, de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Het idee is vooralsnog de lijn in de bestaande huisstijl en signatuur te behouden en in 2023 te onderzoeken hoe we onze visuele identiteit/branding kunnen door ontwikkelen.

Onze emailmarketing is één van de belangrijkste componenten in de marketingketen. Naast een wekelijkse nieuwsbrief, een dance- & performance nieuwsbrief, educatiemailing, direct-mailings en servicemails starten we in '23 ook een maandelijkse mailing voor Theater van Deyssel. Het komende jaar maken we daarnaast ruimte voor de zogenaamde 'aftermails', we hebben deze al ingezet voor tourvoorstellingen, maar gaan ze nu ook inzetten voor voostellingen in huis. We hebben 9902 mailingabonnees, de gemiddelde open rate daarvan is 38% en click rate is met 3,3% hoog.

Op social media zagen we een bescheiden volgersgroei met 11.177 Facebookvolgers, in 2021 waren dat er 10.200; een groei van 10%. Op Instagram hebben we 6162 volgers (in 2021 5000), een groei van 23%. Het organisch bereik van Facebook en Instagram daalde echter; Facebook 608.507 – een daling van 31% (875.796 in '21) en Instagram 351.606 – een daling van 22% t.o.v. 453.139 in '21. Het betaald bereik van Facebook en Instagram was 561.074 (in '21 793.828). De daling is mogelijk te wijten aan een algemeen verminderd bereik door aanpassing van het algoritmebeleid eind 2021, maar we zullen ook de contentinhoud en -planning moeten verbeteren om hierin weer te groeien.

4.3 Scholen

We onderhouden intensieve en doorlopende contacten met een tientallen scholen in Amsterdam zoals het Gerrit van der Veen College, Berlage Lyceum, Vossius Gymnasium, Open Scholengemeenschap Bijlmer, PACT Theater/ ROC van A'dam, Hyperion College, MLA en buiten Amsterdam (zoals Laar & Berg in Laren, De Theater HAVO/VWO in Rotterdam, Scholengemeenschap Lelystad, Comenius College in Hilversum, Huygens College in Heerhugowaard en de Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen. Docenten voorzien we twee keer per jaar van een speciale 'educatie-selectie' van ons aanbod. Indien gewenst organiseren we voor de leerlingen ook een besloten inleiding of nagesprek met de makers. Ook onderhouden we contact met HBO en WO-instellingen en opleidingen zoals UvA, ArtEZ, AUC, HKU, ATD en DAS en bieden we hun studenten aanbod op maat. Dit jaar hebben 436 (in 2021 nog 208) leerlingen van 16 verschillende opleidingen hun weg naar de Nes gevonden.

5 5

BE DRIJFS VOE RING

5 5

5. BEDRIJFSVOERING

5.1 Financiering & financieringsmix
2022 is het tweede jaar van het Kunstenplan 2021-2024, waarin Frascati deel uitmaakt van de gemeentelijke A-BIS en niet langer van de landelijke BIS-structuur. Frascati ontvangt evenwel van twee overheden structurele financiering. De **Gemeente Amsterdam** richt zich op Frascati als productiehuis met grootstedelijk podium. Met deze A-BIS positie is jaarlijks ruim 2 miljoen financiering gegarandeerd.

Het **ministerie van OCW** heeft het gezamenlijk projectplan *The Missing Link* van Frascati en PLAN-Brabant voor vier jaar van een projectsubsidie voorzien. Met deze projectsubsidie worden jaarlijks 14 makers door Frascati en 6 door PLAN-Brabant ondersteund in meerjarige ontwikkelingstrajecten. Frascati treedt op als penvoerder, ontvangt daardoor de subsidie van € 500.000 (waarvan € 150.000 bestemd is voor PLAN-Brabant) en zorgt voor de afhandeling. In het jaarverslag van Stichting Gasthuis Frascati voor OCW is daarom een bij deze projectsubsidie behorend activiteitenverslag van PLAN-Brabant opgenomen.

Incidentele publieke middelen worden geworven op projectniveau of zijn als coronasteunmaatregelen toegekend. Zo heeft het **Fonds Podiumkunsten** (FPK) de podiumstartregeling ook in 2022 toegekend, waarmee programmerende partijen een gegarandeerde uitkoopsom konden bieden aan gezelschappen. En mede met ondersteuning van de SRP-regeling van FPK weten we een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod te programmeren. Via het **stadsdeel Nieuw-West** Gemeente A'dam zijn projecten in Theater van Deyssel, de Frascati dependance in Nieuw-West, gehonoreerd.

Naast publieke financiers heeft Frascati in 2022 meerjarige en incidentele verbintenissen met vijf private financiers (fondsen en sponsors). **Fonds 21** ondersteunt Frascati Producties tijdelijk, voor de jaren 2022-2024, met een jaarlijks bedrag van € 210.000. Dit fonds is van mening dat ons *track record* talentontwikkeling deugt, springlevend is en dat er teveel jonge makers in de kou zouden staan als Frascati Producties geminimaliseerd zou worden door het niet honoreren van de ontwikkelfunctie landelijke BIS na een positieve beoordeling. Met deze ondersteuning kunnen meerdere makers in instroom-, productie- en uitstroomfase toch bij ons productiehuis terecht en blijft onze talentontwikkelingsinspanning op niveau.

Ook **Ammodo** heeft met een vergelijkbare motivatie besloten Frascati Producties te ondersteunen voor de periode 2022-2024. Met een jaarlijkse bijdrage van € 75.000 worden meerdere internationale coproducties van jonge makers mogelijk gemaakt. In het **VSBfonds** hebben we al jaren op rij een medestander, eerst in produceren & begeleiden van jonge talenten en nu in het co-creëren met én voor de wijk of specifieke gemeenschappen. VSBfonds ondersteunt nu het Theater van Deyssel (A'dam/Nieuw-West). In 2022 hebben we de doorgeschoven activiteiten uit eerdere coronajaren gerealiseerd.

Met de meerjarige financiële ondersteuning van het **BankGiro Loterij Fonds** ontwikkelen we thematische contextprogramma's onder de noemer van Frascati Issues. Aan de meerjarige afspraken met het Bankgiro Loterij Fonds is eerder door de lockdown deels geen uitvoering gegeven, deze plannen en financiering worden meegenomen naar 2023. Het vermogensfonds **Dioraphte** ondersteunt middels de impulsregeling in 2021 en 2022 de makers Floor Houwink ten Cate (2021: *One Man Show*; 2022: *Sea of Silence*) en Priscilla Vaudelle (2021: *BIMS*; 2022: *SIXTH*). In 2022 heeft Frascati € 410.401 privaat geld binnen gehaald.

Bijna alle afwijkingen dit jaar tussen resultaat en begroting zijn direct terug te voeren op het coronavirus, de bijbehorende overheidsmaatregelen en de onzekerheid over de toekomst: meer publieksinkomsten dan begroot door volledige openstelling vanaf maart 2022 (wanneer de laatste maatregelen vervallen); meer publieke inkomsten dan begroot door FPK-podiumstartregeling en de coronasteun via TVL en NOW; minder inkomsten uit coproductiemiddelen omdat deze projecten door de toch heersende onzekerheid zijn doorgeschoven of zijn komen te vervallen. Meer huisvestingslasten (schoonmaak, beveiliging) en duidelijk meer accountantskosten door de afrekening van de overheidssteunmaatregelen. Ook 2022 is een jaar geweest waarin met de handrem erop geproduceerd & geprogrammeerd is. Aan deze koudwatervrees lijkt in 2023 een eind te zijn gekomen. We zien het volume (co)produceren toenemen, we zien de zaalbezetting richting 'oud' niveau gaan en de horecaomzet trekt goed aan.

Ook de financieringsmix wijkt net als in 2021 begrijpelijkerwijs af van hetgeen al jaren tendens is, zijnde: 70% overheidsgeld; 12% publieksinkomsten; 12% overige inkomsten (kantoor-/zaalverhuur, dienstverlening voor derden, coproductie-gelden); 6% privaat geld. Dit boekjaar is de financieringsmix als volgt: 74% overheidsgeld (inclusief TVL en NOW ter waarde van € 196.719) ; 10% publieksinkomsten; 4% overige inkomsten; 11% privaat geld.

De publieksinkomsten (€ 372.257, in het topjaar 2019: € 435.955) zijn nog niet op het gebruikelijke niveau; in de sector als geheel is dit de tendens voor 2022. De verwachting voor 2023 is echter positief. Het percentage privaat geld is bijna verdubbeld t.o.v. het gebruikelijke percentage van 6%. Dit is een direct gevolg van het niet honoreren van Frascati voor de landelijke BIS en de geste van de private fondsen Fonds 21 en Ammodo om tijdelijk, voor het lopend kunstenplan, hier de helpende hand te bieden.

Van belang is op te merken dat de stevige afhankelijkheid van publieke middelen passend is bij ons domein; de *research & development* van de podiumkunsten.

5.2 Coronasteun
Stichting Gasthuis Frascati heeft in eerdere jaren coronasteun van het ministerie van OCW ontvangen, daarvan resteert € 165.555 in een bestemmingsreserve OCW – RAOCCC.Deze reserve, gevoegd bij de jaarlijkse projectsubsidie van OCW (zijnde € 350.000) geeft ons in 2022 in ieder geval ruimte om voor

een bedrag van € 515.555 te produceren. In de jaarrekening is af te lezen dat de directe kosten (activiteiten lasten) voor produceren € 981.885 zijn, te weten:

1. personeel – productieteam = € 81.468
2. materieel – produceren = € 900.214

Om de activiteitenlasten produceren te bekostigen gebruiken we in 2022 de genoemde bestemmingsreserve, welke daarom met een bedrag van € 95.409 vermindert.

Frascati heeft in de jaarrekening coronasteun ter waarde van € 196.719 genoteerd, maar niet begroot. Het betreft de **TVL-regeling** Q4 2021 en de **NOW 3.2** en **NOW 6** (achtste aanvraagperiode). Stichting Gasthuis Frascati moet achteraf geconsolideerd afrekenen met Frascati Café B.V., waar dit in 2020 niet van toepassing was en zo is de steunmaatregeling ook niet aangevraagd. Het betreft de NOW 3.2 en NOW 6.

Frascati maakt als ontvanger van de SRP-regeling FPK deel uit van de **podiumstartregeling**; de regeling stelt podia in staat de programmering voort te zetten, ondanks beperkte publieksinkomsten. Het zorgt er bovendien voor dat er ondanks de corona-beperkingen passende gages of uitkoopsommen betaald kunnen worden, tot een maximum van € 1.500 per dag. Frascati heeft zodoende dit jaar € 43.716 kunnen uitbetalen aan onafhankelijke makers zonder meerjarige ondersteuningsstructuur.

Met deze financiële steun zijn we ongelofelijk geholpen, van belang is dat de makers aan de slag blijven. De podiumkunstensector is bij lange na nog niet op het oude niveau waar het publieksaantallen en dus -inkomsten betreft en waar het (internationale) bespeling betreft..

5.3 Eigen vermogen & bestemmingsreserves
In het boekjaar 2022 is een omzet van € 3.753.406 gerealiseerd, tegen een totaal aan uitgaven van € 3.767.516. Het negatieve resultaat € 14.100 komt ten laste van het bestemmingsreserve OCW – RAOCCC, waarmee dit gereduceerd wordt tot € 151.445. De algemene reserve blijft onaangeroerd en dus gelijk aan 2021: € 517.846. We hebben drie bestemmingsreserves en één bestemmingsfonds benoemd:

1. bestemmingsreserve <u>gebouwen en techniek</u>
stelt ons instaat onderhoud te plegen aan beide panden in de Nes, niet behorende tot de MOP, en investeringen te doen horende bij de theaterpraktijk van vlakke vloerzalen en de flexibiliteit van een productiehuisomgeving.

2. bestemmingsfonds <u>meerjarenonderhouds-plan</u> (MOP)
vanuit de huurdersverplichting kent de begroting jaarlijks het geoormerkte bedrag van € 95.862 voor onderhoud, hieruit is dit fonds ontstaan. Geeft Frascati minder uit aan onderhoud dan doteert Frascati aan dit fonds, geeft ze meer uit dan wordt het aan dit fonds onttrokken.

3. bestemmingsreserve <u>OCW – RAOCCC</u>
voortkomend uit de aanvullende subsidie uit het tweede coronasteunpakket. Middelen die in 2022 niet worden besteed mogen op een later moment besteed worden aan dezelfde doeleinden als waarvoor de subsidie is verstrekt. De totstandkoming van deze reserve is eerder uitgelegd.

4. bestemmingsreserve <u>produceren</u>
stelt Frascati in staat in de kunstenplanperiode 2021-2024 met meer armslag te produceren dan de projectsubsidie van OCW toestaat.

De stichting beschikt eind 2022, de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het bestemmingsfonds opgeteld, over een eigen vermogen van € 1.316.910.

Frascati dient een algemeen belang, wordt grotendeels met publiek geld gefinancierd en heeft een duidelijke, wettelijke opdracht. De risicobereidheid dient dus beperkt te zijn. Frascati voert een strak protocol waar het de financiële- en controlecyclus behelst en heeft jaarlijks aandacht voor fraudemaatregelen. Risicobereidheid ten aanzien van de veiligheid van personeel & publiek is uiteraard nul; middels jaarlijkse BHV-trainingen, de overstap naar *pin only* voor zowel de theater- als de cafékassa, geüpdatet houden van de ARBO-verantwoordelijken en training van noodprocedures wordt dit gewaarborgd. Sinds 2020 werken we volledig *cloudbased* zodat eventuele gevolgen van cybercrime als bedrijfsrisico minimaal zijn.

Wel is in het algemeen de bedrijfsvoering de afgelopen jaren risicovoller in verhouding met eerder. Na corona is de publieksopkomst minder voorspelbaar en het publiek vindt later dan verwacht zijn weg terug naar het theater: men koopt laat kaarten. Een ander risico betreft de onduidelijkheid hoe de afrekening van de diverse coronasteunpakketten zijn beslag krijgt. Ook ontstaat er een wat kunstmatige markt met betrekking tot de afname. De podiumstartregeling biedt theaters de mogelijkheid om gezelschappen, ondanks een fractie van het publiek, een goede uitkoopsom te bieden. Dit vraagt om een heel transparant gesprek met de bespelers over (on)mogelijkheden van het huis. Hierdoor ontstaan ook onrealistische verwachtingen t.a.v. de mogelijkheden van theaters zonder ondersteuning *fair practice* uitkoopsommen te bieden. De zwaarste coronacrisiseffecten lijken voorbij, maar de oorlog in Oekraïne zorgt voor nieuwe onzekerheid door de stijgende energieprijzen. Frascati houdt hier rekening mee en rekent in 2023 met een verdrievoudiging van de energienota. De daaropvolgende inflatie leidt tot onzekerheid over de CAO ontwikkelingen. Loonkostenstijgingen hebben een stevige impact op onze arbeidsintensieve sector. Daarnaast is personeel voor onze sector steeds moeilijker te krijgen. Ook Frascati heeft hiermee te maken, zij het op een relatief betrekkelijke wijze. Het nadrukkelijk investeren in een betrokken werkomgeving en het bieden van ruimte voor groei is de manier waarop we personeel weten te binden aan het huis.

Frascati Café B.V. is als theaterfoyer voornamelijk gericht op ondersteuning van de activiteiten in de zalen. Een horecavoorziening in deze beschei-

den omvang is geen extra verdienmodel voor het theater, maar een noodzakelijke service. Deze service mag jaarlijks, indien nodig, voor maximaal € 15.000, ten laste van de exploitatie van Stichting Gasthuis Frascati vallen, aldus een bestuursbesluit (d.d. 28-09-2015). Frascati Café heeft als horecaonderneming uiteraard nog sterker te maken gehad met de gevolgen van het coronavirus dan het theater. Frascati Café heeft gebruik gemaakt van de bedrijfssteunmaatregelen NOW en TVL. Aan de afrekening van de aangevraagde NOW 2021 en 2022 (vierde t/m achtste aanvraagperiode) wordt momenteel gewerkt.

Het boekjaar kent door de coronamaatregelen een wederom een beperkte omzet van € 163.966 (ter vergelijk 2021: € 61.864; 2020: € 84.732 en 2019: € 249.548). Het boekjaar wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 4.871. Dit leidt op papier tot een eigen vermogen van € 911.

5.4 Meerjarenonderhoudsplan
Frascati heeft als huurder van de Nes 63, Nes 71 en Oudezijds Voorburgwal 304 een onderhoudsverplichting tegenover de verhuurder (Gemeentelijk Vastgoed). Deze huurders-verantwoordelijkheid meerjarenonderhoudsplan (MOP) gaat in het Kunstenplan 2021-2024 uit van een gelabeld jaarbedrag van € 95.862. De eigenaarsverantwoordelijkheid bedraagt jaarlijks volgens opgave Gemeentelijk Vastgoed € 65.431.

Voor het boekjaar 2022 zijn de onderhoudsuitgaven van de huurder € 96.000 aan directe kosten en aan investeringen € 100.550, wat tot een afschrijving (2021-2022) leidt van € 14.028.

Afschrijvingsposten: € 2.527 vloerafwerking
€ 11.772 wandafwerking (schilderwerk)
€ 14.815 inbraakbeveiliging Nes 63
€ 23.807 inbraakbeveiliging Nes 71
€ 47.630 versteviging fundering Nes71

Onderhoud van de theaterpanden gebeurt door een interne onderhoudsdienst, deze kosten (de werkzaamheden en de daarvoor benodigde uren) zijn onderdeel van de MOP-uitgaven. Het totaalbedrag 'uitvoering gebouwenonderhoud' is € 39.874 (dit zijn 1455 uren). Het betreft werkzaamheden als: binnenwand- & buiten-wandafwerking; onderhoud luchtbehandeling; onderhoud vloeren; schilderwerk; beveiliging. Door de lockdowns heeft er relatief veel onderhoud plaats kunnen vinden. De geactualiseerde MOP is van 28-01-2020.

Naast de standaard onderhoudswerkzaamheden is de brand- en inbraakalarminstallatie volledig geüpdatet en aangepast waar nodig. Ook de noodverlichting is hierin meegenomen. Kosten die deels door de verhuurder, deels door Frascati zijn betaald. Daarnaast heeft de Scope 10 plaatsgevonden. Een Scope 10 inspectie heeft betrekking op de brandveiligheid van het gebouw. Het doel van deze inspectie is om inzicht te krijgen in de belangrijk-

© Lila Rodrigues

ste elektrische risico's welke brandgevaarlijk zijn en om deze risico's te verhelpen. Voor de kosten die hieruit voortvloeiden geldt hier hetzelfde.

Op nr 71 zijn meerdere aanpassingen gedaan omdat het pand meerdere functies gaat krijgen zoals al eerder vermeld. Deze opknapbeurt die al eerder is ingezet is in 2022 grotendeels afgerond. Bovendien heeft het pand naast de bestaande brandalarminstallatie ook een inbraakalarm gekregen, een voorwaarde die nieuwe verzekeraar had opgelegd. De kosten daarvoor komen geheel voor rekening van Frascati zijnde € 23.807 (afschrijving 5 jaar). En om de theatervloer van deze zaal geschikt te maken voor een nieuwe tribune diende deze verstevigd te worden, naar een gangbare vloerbelasting van 500 kilo per m². De vloer kon tot onze schrik met niet meer dan 250 kilo per m² belast worden, hetgeen nooit toereikend is geweest voor een theaterzaal met tribune. De bijbehorende kosten € 47.630 (afschrijving 20 jaar) zijn in eerste instantie betaald uit eigen middelen. We vinden het niet meer dan gepast dat Gemeentelijk Vastgoed hier deels verantwoordelijkheid voor neemt, aangezien het de fundering van hun pand betreft. Dit verzoek ligt nu bij hen.

Verduurzamen van het monumentale pand Nes 63 is ingewikkeld. Frascati heeft vanaf de start deelgenomen aan meerdere discussietafels verduurzamen cultuurpanden. Frascati is onderdeel van het gezamenlijke energie-inkoopcollectief Plantagebuurt en samen met de gemeente en een extern adviesbureau monitoren zij periodiek aan de hand van de Milieubarometer om alle installaties zo energiezuinig mogelijk te kunnen laten werken.

Een flinke stap in het verduurzamen is de aanleg van groene daken. In 2022 is met de aanleg daarvan begonnen. De komende 2 jaar zullen meer-

dere daken welke daarvoor geschikt zijn volgen. In het kader van groot onderhoud in 2024 staat ook de vervanging van al het raamwerk door dubbelglas en overige isolerende maartregelen op de planning. Gemeentelijk Vastgoed onderzoekt of in eigen beheer op het dak van Frascati 1 zonnepanelen geplaats kunnen worden. De inzet en alle gemeentelijke initiatieven zijn eerzame pogingen die zeker zorgen voor bewustwording, kennisdeling en -overdracht, maar beperkte slagkracht hebben als het gaat om energiezuinig maken van een monument. Dubbelglas ligt lastig, maar zou een zeer effectieve stap zijn.

5.5 Personeel
Het post-corona jaar kende een redelijk aantal personeelswisselingen, zo werd 2022 ook op het vlak van personeel een transitiejaar. Met het stabiele kernteam mochten we in korte tijd veel nieuwe medewerkers verwelkomen, een dynamiek die gepaard ging met goede energie en rust.

Om onze nieuwe visie kracht bij te zetten, kozen we voor een artistiek team, dat veel nadrukkelijker vertrekt vanuit de kunstpraktijk zelf. Theatermaker en performancekunstenaar Francesca Lazzeri werd de nieuwe dramaturg van het huis. Belle de Wit startte dit jaar als artistiek medewerker. Elike Rovers, voormalig artistiek leider van De Gasten, gaat zich richten op 'jong Amsterdam'; een werking waarbij we niet alleen zoeken naar diversiteit maar ook gaan co-creëren met maatschappelijke partners bijvoorbeeld uit de jeugdzorg. Theatermaker, acteur en journalist Khadija Massaoudi wordt de nieuwe coördinator van Theater van Deyssel. Ze kent de buurt en verbindt op een heel natuurlijk manier achtergronden en tradities.

Ook de afdelingen productie en communicatie transformeerden met een instroom van nieuwe, zeer diverse, medewerkers. Het leidt tot een nieuwe, dynamische en bevlogen werkomgeving, waarin vaste waarden worden bevraagd. De afdeling techniek verdient een aparte vermelding. Als rots in de branding weet deze afdeling met veel betrokkenheid ons soms onvoorspelbare programma te realiseren. Dat is een unicum in het huidige, zeer onrustig theaterlandschap, waar als het gaat om beschikbaarheid van technici enorme hiaten zijn ontstaan. Het bewijst temeer wat de grote waarde is van een duurzaam, opererend instituut als Frascati.

Tot slot kondigde ook zakelijk directeur Jola Klarenbeek aan na 14 jaar Frascati te verlaten. Haar vertrek markeert een bijzonder en succesvol tijdperk. Ze laat een zeer solide huis achter. Momenteel zitten we midden in de zoektocht naar een nieuwe invulling van het zakelijk leiderschap, tot deze is ingevuld neemt artistiek directeur Mark Timmer de honneurs waar.

5.6 De drie gedragscodes
Frascati kent sinds december 2020 een Raad van Toezicht (RvT) model, het RvT-model bestaat statutair uit minimaal 3, maximaal 7, leden en doet recht aan de manier waarop directie en toezichthouders functioneren. De tweekoppige directie betreft de bestuurders van Stichting Gasthuis Frascati. Met deze

transitie, bijbehorende statutenwijziging en het vaststellen van de governance huishouding van Frascati is invulling van de code ook statutair vastgelegd: De openbare aanbesteding van vacatures toezichthouders; organisatie van (zelf-)evaluatie, reglementen RvT & bestuur en een personeelsvertegenwoordiging. Ook stakeholders zijn betrokken en de tegenspraak georganiseerd.

Na het afscheid van voorzitter Freek Ossel eind 2021 is de zoektocht ingezet naar een nieuwe voorzitter. Het voorzitterschap werd intussen tijdelijk ingevuld door de vicevoorzitter van de RvT Martijn Beckers. Met Binoq/Atana werd de vacature openbaar uitgezet. Nadat deze strategie niet tot het gewenste resultaat leidde, is een tweede ronde via het eigen netwerk ingezet. Nu met een zeer positief resultaat. Per 1 maart 2023 treedt de nieuwe voorzitter van Frascati in de persoon van Jurenne Hooi aan. Hooi is een zeer ervaren bestuurder en een prominente adviseur en spreker op het gebied van good governance, inclusie en armoedebestrijding.

Bestuur en Raad van Toezicht voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor naleving van de Governance Code Cultuur en zien er actief op toe dat de organisatie de principes van de code toepast. De verantwoordelijkheden en werkwijze van bestuur en RvT zijn verwoord in het Reglement Bestuur en Raad van Toezicht. De nevenfuncties zijn vermeld op de website en voor het bestuur geldt dat voorafgaande toestemming is vereist bij betaalde nevenfuncties en bij onbetaalde nevenfuncties met een potentieel tegenstrijdig belang. De leden van de RvT zijn onafhankelijk. Elk lid heeft een eigen specifieke expertise die ten dienste staat van de uitvoering van de taken van de RvT. In de samenstelling van de RvT is er aandacht voor diversiteit op het gebied van leeftijd, etnische en culturele achtergrond en genderidentiteit. Bij de werving voor een nieuw lid wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan kandidaten met een aanvullend profiel op dat van de huidige leden.

Het salaris van de bestuurders wordt vastgesteld door de RvT, in overeenstemming met de ervaring van de bestuurder en altijd binnen de WNT-norm. Jaarlijks wordt een functioneringsgesprek gevoerd tussen de RvT en de bestuurder. De RvT is onbezoldigd, stelt jaarlijks de begroting en de jaarrekening vast, wordt via tussentijdse financiële rapportages geïnformeerd en is in 2022 officieel vijf keer bijeengeweest (soms live, soms per zoom). De agenda kent een aantal vaste onderwerpen die tot het toezicht behoren, zoals realisatie van de programmering; de ontwikkeling van het productiehuis; de maatschappelijke missie van grootstedelijke dynamiek; het personeelsbeleid en de monitoring van het financiële beleid.

Frascati onderschrijft en hanteert de Code Diversiteit en Inclusie en wil nadrukkelijk een inclusieve, duurzame en veilige organisatie zijn waar meerstemmigheid een kernwaarde is. In 2021 zijn hiertoe belangrijke stappen gezet, ze werden gecontinueerd in 2022. Ten aanzien van het programma is een substantieel deel van de Frascati Producties ontwikkeld door makers met een cultureel diverse achtergrond. Hier is duidelijk een groei zichtbaar. Dit past naadloos bij het zeer diverse profiel van ons productiehuis waarbij onze makers nadrukkelijk maatschappelijke onderwerpen agenderen. Binnen de

programmering is er veel aandacht voor diversiteit en inclusie met artistieke programma's en projecten rondom identiteit, co-creatie, mentale gezondheid, queerness, lichamelijke beperkingen en religie.

Op het gebied van partners zetten we de samenwerking met de vier Amsterdamse cultuurhuizen voort, dit inhoudelijke gesprek resulteert in de jaarlijkse presentatie van *Town Tales*. We zijn stevig geworteld in de Lodewijk van Deysselstraat en zijn actief binnen het netwerk van maatschappelijke buurtinitiatieven aldaar. Het piepkleine Theater van Deyssel dat we aldaar bestieren in nauwe samenwerking met Rochdale is voorbeeld stellend op het gebied van co-creatie en community-art en uitvalsbasis van een aantal producties die we ontwikkelen met en voor de wijk.

Ten aanzien van het personeel hanteert Frascati geen quotum voor het aantrekken van medewerkers met een niet-westerse achtergrond. De nadrukkelijke aandacht voor dit onderwerp leidt echter wel tot een gestage groei van medewerkers met een diverse achtergrond. Belangrijk blijft het breed gedragen bewustzijn, dat diversiteit en inclusie kernwaarden van het huis zijn. Frascati streeft naar zoveel mogelijke complementariteit in haar team.

Een divers publiek weet ons te vinden via de voorstellingen, de thematische programma's, ons theater in Nieuw-West of de kunstenaars waarmee we werken. Als grootstedelijk makershuis werken we bottom-up, met het werk en de makers als uitgangspunt. Binnen die informele setting weten we een opvallend jong, divers en internationaal publiek te bereiken.

Wat betreft de Fair Practice Code hebben we oog voor de vijf kernwaarden: solidariteit, transparantie, duurzaamheid, diversiteit/inclusiviteit en vertrouwen. Frascati volgt de CAO Toneel en Dans. Als producerend huis herkennen we ons meer in deze CAO, dan in de CAO voor de Nederlandse podia. De CAO wordt gebruikt als uitgangspunt voor de honorering van de zzp'ers; eerlijke vergoeding voor eenieder inclusief de vrijwilligers. Makers worden binnen het productiehuis altijd aan de hand genomen in het opstellen van de begrotingen en vaststellingen van de honoraria. Frascati is een lerende organisatie en bekommert zich om talentontwikkeling in de meest brede zin van het woord, ook door middel van coaching en scholing van het eigen personeel.

5.7 Sociale veiligheid

Met de veelheid aan incidenten rondom 'Me Too', het machtsmisbruik in de samenleving en het veranderende maatschappelijke bewustzijn daarin, is er met recht veel aandacht voor veiligheid op de werkvloer. Het voorkomen van grensoverschrijdend en stigmatiserend gedrag in alle facetten staat ook in Frascati hoog op de agenda. Hierbij gaat het niet alleen over de medewerkers van Frascati. Als productiehuis hebben we te maken met veel jonge kunstenaars, performers, vormgevers etc. Er is een bovendien hoge mate van afhankelijkheid tussen medewerkers van Frascati en de jonge makers. Maar ook binnen de repetities doen jonge makers vaak eerste ervaringen op in het

werken met (machts)verhoudingen binnen kwetsbare processen. Hoe je vanuit veiligheid, maar ook met ambitie, doortastend kunt opereren binnen die processen is een belangrijk gespreksonderwerp.

We vinden het van groot belang dat makers met zeer uiteenlopende achtergronden en ervaringen persoonlijk werk kunnen ontwikkelen binnen een veilige setting. Dit vraagt om een omgeving waarin veel ruimte is om te onderzoeken, maar ook om fouten te maken. Een *safespace* is ook een ruimte, waarbinnen je niet onmiddellijk wordt afgerekend. Tot slot werken we vaak met kwetsbare doelgroepen. Zo vraagt onze samenwerking met jonge ervaringsdeskundigen uit de GGZ om een zorgvuldig opereren van onze medewerkers; met grote gevoeligheid voor de triggers.

In de volle breedte van het huis en doorheen alle werkprocessen is er dus veel aandacht voor een veilige werkomgeving. We doen dit binnen een heldere procedure: Frascati werkt al jaren met een interne vertrouwenspersoon, daarnaast wijzen we medewerkers en makers op het bestaan van Mores.online; het laagdrempelige meldpunt voor ongewenste omgangsvormen. Komend jaar houden we onze werkwijze desondanks opnieuw tegen het licht en zullen we ons protocol uitbreiden met een externe vertrouwenspersoon. Ook staat er een trainingsprogramma op de planning voor het gehele personeel. Naast bekendheid met de procedure, het herkennen van misstanden en het trainen van interventies staat het open gesprek op de agenda. Een veilige organisatie is een organisatie die functioneert in openheid en waar op ieder moment het 'moeilijke' gesprek kan worden gevoerd.

De organisatie omvat in 2022 25,75 fte. Het vrijkaartenbeleid (w.o. premièrekaarten) is al jaren stabiel, circa 10% van het totaal aantal kaarten. Echter dit jaar ligt het aantal vrijkaarten lager dan gebruikelijk door de coronamaat-regelen. Vrijkaartenbeleid wordt in het prestatieoverzicht nog nader toegelicht.

Tot slot dankt Frascati de structurele financiers; Gemeente Amsterdam en het ministerie van OCW, de publieke & private fondsen en de donateurs die ondersteuning hebben verleend aan producties en programmering van Frascati. De RvT kan zich geheel vinden in dit bestuursverslag en bezegelt dit met ondertekening. De accountantscontrole wordt uitgevoerd door een nieuw accountantskantoor. Amstelstad Accountants & Adviseurs. Zij hebben geconstateerd dat dit bestuur verslag voldoet aan de vereisten van Gemeente Amsterdam en het Ministerie van OCW. De controleverklaring maakt onderdeel uit van dit verslag.

namens het bestuur, Mark Timmer
bestuurder / artistiek directeur

namens de Raad van Toezicht, Martijn Beckers
plv. voorzitter / secretaris

RAAD VAN TOEZICHT & BESTUURDERS STICHTING GASTHUIS FRASCATI

Raad van Toezicht	portefeuillehouder financiën	lid RvT	lid RvT	Bestuurders	
naam	E. (Erika) Happe	M.W. (Martijn) Beckers	A.L.C. (Anne) Breure-Kirmiziyüz	J.M. (Jola) Klarenbeek	M.W.J. (Mark) Timmer
functie	hoofd development UvA Erfgoed/Allard Pierson	algemeen directeur/ DGA Johnny Wonder	onafhankelijk adviseur en curator podiumkunsten	zakelijk directeur	artistiek directeur
geboortedatum	10-01-1964	19-08-1974	06-10-1988		
aanstelling	21-12-2020	21-12-2020	21-12-2020		
termijn/aftreden	21-12-2024	21-12-2024	21-12-2024		

© Lila Rodrigues

bijlage 1:

activa, passiva en resultatenrekening

ACTIVA	31/12/2022	31/12/2021
materiële vaste activa	253.540	173.753
- totaal materiële vaste activa Frascati	253.540	173.753
financiële vaste activa		
- beleggingen	0	0
- deelneming Frascati Café	1	1
	1	1
totaal vaste activa	253.541	173.754
VLOTTENDE ACTIVA		
vorderingen		
- debiteuren	119.278	70.898
- nog te ontvangen subsidies	231.329	125.221
- belastingen en premies	56.292	94.591
- Frascati Café	3.659	1
- overige vorderingen en overlopende activa	142.831	83.548
totaal vorderingen	553.389	374.259
- liquide middelen	1.170.676	1.575.121
totaal liquide middelen	1.170.676	1.575.121
totaal vlottende activa	1.724.065	1.949.380
totaal activa	**1.977.606**	**2.123.134**

PASSIVA	31/12/2022	31/12/2021
EIGEN VERMOGEN		
- algemene reserve	517.845	517.845
- bestemmingsreserve gebouwen en techniek	183.500	183.500
- bestemmingfonds meerjar-enonderhoudsplan (MOP)	2.214	2.214
- bestemmingsreserve OCW - RAOCCC	151.445	165.555
- bestemmingsreserve produceren	461.906	461.906
totaal eigen vermogen	1.316.910	1.331.020
LANGLOPENDE SCHULDEN		
- voorziening afschrijving-skosten MOP	0	0
KORTLOPENDE SCHULDEN		
- crediteuren	134.966	64.501
- r/c frascati café	0	2.028
- vooruitontvangen subsidies en bijdragen	120.000	412.498
- belastingen en premies	75.135	34.456
- overige schulden en over-lopende passiva	330.595	278.631
totaal kortlopende schulden	660.696	792.114
totaal activa	**1.977.606**	**2.123.134**

de resultatenrekening van Stichting Gasthuis Frascati over de periode 1 januari 2022 t/m 31 december 2022			
	resultaat 2022	begroot 2022	resultaat 2021
BATEN			
Directe opbrengsten			
- Publieksinkomsten	372.257	318.425	197.798
- Sponsorinkomsten	25.000	10.000	11.501
- Overige inkomsten	114.028	161.121	71.226
Indirecte opbrengsten	41.686	6.000	26.776
Subsidies/Bijdragen			
- Gemeente Amsterdam	2.105.974	2.105.974	2.074.851
- Ministerie OCW	350.000	350.000	350.000
- Ministerie OCW - RAOCCC	0	0	422.677
- Subsidies uit overige publieke middelen	355.810	150.375	176.606
- Bijdragen uit private middelen	388.651	410.000	88.842
totale baten	3.753.406	3.511.895	3.420.277
LASTEN			
Beheerlasten			
- personeel	781.865	735.138	698.352
- huisvesting	545.659	504.721	519.257
- algemeen	149.425	140.001	103.555
Activiteitenlasten			
- personeel	904.019	933.105	804.920
- produceren en programmeren	1.235.800	1.323.852	801.271
- publiciteit en promotie	120.862	90.000	79.199
totale lasten	3.737.630	3.726.817	3.006.554
Rentebaten / rentelasten	4.811	0	6.669
Bijzonder baten en lasten	32.740	0	0
Baten en lasten voorgaande jaren (herrubricering)	-7.665	0	0
totale lasten incl. financiële baten/lasten	3.767.516	3.726.817	3.013.223
RESULTAAT	-14.110	-214.922	407.054
BESTEMMING RESULTAAT	-14.110		407.054
- mutatie bestemmingsreserve gebouwen en techniek	0		83.500
- mutatie bestemmingsfonds MOP	0		2.214
- mutatie bestemmingsreserve OCW - RAOCCC	-14.110		93.016
- mutatie bestemmingsreserve produceren	0		134.445
resultaat na bestemmingsreserve gebouwen en produceren	0	0	93.879
- mutatie algemene reserve	0	-214.922	93.879
RESULTAAT NA BESTEMMING	**0**	**-215.922**	**93.879**

bijlage 2:

PLAN B

Activiteitenverslag 2022
projectsubsidie *The Missing Link*

PLAN Talentontwikkeling Brabant

INLEIDING **3**

WERKING PLAN ALGEMEEN **3**

EEN BREED NETWERK VOOR TALENTONTWIKKELING 3
BROEDPLAATSEN EN TRAJECTEN 3

DE MAKERS VAN PLAN **3**

INTERMULTIDISCIPLINAIR 3

ZES TRAJECTMAKERS **4**

TIMO TEMBUYSER 5
SIMON BUS 6
ELIAS DE BRUYNE 8
KOEN VERHEIJDEN 9
PLANKTON (SONJA & HENDRIK) 10

INLEIDING

Voor u ligt het inhoudelijke verslag van PLAN Talentontwikkeling Brabant 2022 binnen het project *The Missing Link*. Dit verslag bevat een weergave van de activiteiten, onderzoek en ontwikkelingen van zes jonge talentvolle trajectmakers die werken vanuit de provincie Brabant. Met ondersteuning vanuit de projectsubsidie *The Missing Link* hebben zij in 2022 hun activiteiten kunnen uitvoeren. De makers bevinden zich in verschillende fases van hun traject. Enkele makers zijn in 2022 begonnen aan hun PLAN-periode. Anderen doorliepen in 2022 hun tweede trajectjaar waarin zij vervolgstappen maakten en zich verder ontwikkelden als maker in de podiumkunsten.

WERKING PLAN ALGEMEEN

Een breed netwerk voor talentontwikkeling

De werking van PLAN is in 2022 grotendeels gelijk gebleven aan het voorgaande jaar. Toch is er een verschil: de Verkadefabriek in ’s-Hertogenbosch voegde zich bij PLAN waardoor er een nieuwe presentatieplek bij kwam en PLAN zich nog dieper kon wortelen in de regio.
PLAN werd daarmee een beproefd samenwerkingsverband van élf podiumkunstinstellingen in Brabant. PLAN wordt gedragen door: Festival Cement, Theaterfestival Boulevard, DansBrabant, Het Zuidelijk Toneel, Festival Circolo, De Nieuwe Vorst, Podium Bloos, Parktheater Eindhoven, United Cowboys, Theater Artemis en de Verkadefabriek, de redactie genoemd. De redactieleden zijn verantwoordelijk voor de selectie en de begeleiding van de makers. De met zorg geselecteerde jong podiumkunsttalenten worden geholpen om de eigen artistieke signatuur en werkwijze te ontwikkelen.

Broedplaatsen en trajecten

PLAN werkt op twee niveaus, van broedplaatsen en trajecten. De **broedplaatsen** functioneren in vier steden in Brabant: Breda, Tilburg, Eindhoven en ’s-Hertogenbosch. De PLANpartners van elke stad werken samen in de broedplaats.

Dit activiteitenverslag is een weergave van de meerjarige **trajecten.** In de meerjarige trajecten maakt PLAN lange lijnen met makers. Een eigen signatuur ontwikkelen is een kwestie van jaren. Elke stap (onderzoek of voorstelling) is voeding voor de volgende. Per kalenderjaar ontvangt een maker een ontwikkelbudget van €25.000. In 2022 liepen acht meerjarentrajecten tegelijk. Zes daarvan werden gefinancierd met de projectsubsidie *The Missing Link*, te weten de trajecten van Sonja & Hendrik (Plankton), Koen Verheijden, Timo Tembuyser, Elias De Bruyne, Piet Van Dycke en Simon Bus.
De PLANmakers werkten, samen met hun mentorpartij, aan de opgestelde leerdoelen in hun ontwikkelplannen. De mentoren waren coach, luisterend oor, inspirator, zakelijk ondersteuner en anderszins wat nodig was.
Daarnaast was ook in 2022 het volledige netwerk van PLAN beschikbaar om de makers te ondersteunen en te helpen, in de vorm van praktische zaken en advies. Tijdens het trajectjaar vond regelmatig een publieke presentatie of voorstelling plaats.

DE MAKERS VAN PLAN

Intermultidisciplinair

De PLANmakers zijn divers, qua opleiding, artistiek profiel, achtergrond en discipline. Vaak vindt in de broedplaatsen de eerste kennismaking plaats tussen maker en mentor, voordat een maker aan de slag gaat als PLAN trajectmaker. Tijdens hun traject leren ze met alle partners en mede-makers over hun praktijk te spreken en zijn nieuwsgierig naar de context van partners en naar de kansen die daar liggen. We werken veel met niet-klassieke, grensoverschrijdende, multidisciplinaire makers. Mensen die nadenken over de vorm en juist goed gedijen in een platform waar alle disciplines zijn. De talentvolle podiumkunstenaars (alleen of met een zakelijk leider aan hun zijde), zijn werkzaam in theater, dans, circus of hybride tussenvormen, en leggen elk hun eigen weg af binnen PLAN. We formuleren met hen samen een traject, waarin aandacht is voor zowel artistieke ontwikkeling als ondernemerschap.

ZES TRAJECTMAKERS

Met ondersteuning vanuit de projectsubsidie *The Missing Link* hebben zes makers in 2022 in een PLANtraject hun activiteiten kunnen uitvoeren. Van deze zes doorliepen vier makers hun tweede trajectjaar. Voor twee makers (waarvan één makersduo) was het hun eerste trajectjaar.
Voor alle zes geldt dat zij in 2022 een flinke stap in hun ontwikkeling hebben kunnen maken. Soms in de vorm van onderzoek of scholing, soms in de vorm van voorbereidingen voor een productie, en vrijwel altijd uitmondend in een productie.
Een aantal PLANmakers werd genomineerd of vielen in de prijzen: Elias de Bruyne werd genomineerd voor de VSCD Mime/Performanceprijs 2022, Timo Tembuyser werd genomineerd voor de BNG Bank Theaterprijs 2022 en Simon Bus ontving de Innovatieprijs Nederlandse Dansdagen 2022.
Hieronder volgt een beschrijving van de activiteiten van de PLANmakers.

Piet Van Dycke

2de trajectjaar van driejarig traject
Mentorpartijen: Festival Circolo & DansBrabant

Binnen zijn meerjarig PLAN-traject onderzoekt choreograaf Piet Van Dycke 'transformatie'. In 2021 deed hij vooronderzoek voor de voorstelling *EXIT*, welke in 2022 werd gecreëerd en uitgevoerd.
EXIT is een spannende, impressionante en fysieke circus- en dansvoorstelling waar beweging, partneracrobatie en balansbord samenvloeien. Piet nodigde voor deze voorstelling vier circusartiesten uit, elk gespecialiseerd in een andere discipline (bascule, straps, trapeze en acrodans). Vier individuele disciplines in één collectieve taal.
Na de locatiepremière in juni 2022 op festival Oerol volgde een internationale zomertour. De voorstelling werd maar liefst 57 keer op een andere locatie gespeeld: schapenloods, pleinen, parken, circustent, oude gevangenis….en bereikte 14.245 bezoekers.

Reflectie Piet:
"Ik ben heel dankbaar voor wat was in 2022, mede dankzij *EXIT* heb ik meer dan ooit de kracht en verbondenheid van de kunsten mogen ervaren. Het was de eerste keer dat ik met een mechanische installatie werkte. Het was geen bewust doel om een installatievoorstelling te maken, maar door het vooronderzoek in 2021 ben ik hier op een natuurlijke manier op uitgekomen. Het was ook de eerste keer dat ik als maker kon werken met 4 professionele performers op scène. Verder is *EXIT* ook relevant voor de ontwikkeling van de circuskunsten. De draaiende muur vormt 'een circusdiscipline' die nog niet bestaat, maar wel de expertise/kracht van een circuslichaam vereist. De installatie daagde me uit om telkens een stap verder te zetten en daar zijn we ook in geslaagd."

Het tweede deel van het PLAN-traject en onderzoek rond "Transformatie" is "transformatie van het lichaam". Na het vooronderzoek in 2021 startte Piet in 2022 met het creatieproces voor *GLORIOUS BODIES* (Nederlandse première in 2023 op Festival Circolo). Er werd 1 maart 2022 een dossier ingestuurd voor het circusdecreet om de subsidie aan te vragen. Dit werd gehonoreerd, waardoor Piet de voorstelling in 2023 kan realiseren.
GLORIOUS BODIES is een fysieke, intieme circus- en dansvoorstelling over de draagkracht van ons lichaam, over zien en gezien worden, over de grens tussen klassiek en hedendaags circus met zes acrobaten tussen de 53 en 67 jaar met een verleden in het klassieke(re) circus. Circushistorie gearchiveerd in het lichaam.
In 2022 werden mijn onderzoeksvragen in praktijk omgezet. Die vertaalslag van onderzoek naar creatie/praktijk was zeer vruchtbaar. De artistieke dialoog met een sterk team van artiesten is elke dag opnieuw een verrijking, waardoor ik mijn bewegingstaal kan verder ontwikkelen. In 2023 zetten we dat proces door met de creatie van *GLORIOUS BODIES*.

2022 was het jaar van "groei" en "professionalisering". Het gezelschap Circumstances bestaat ongeveer een jaar en is op korte tijd uitgegroeid tot een professionele organisatie met een uitgebreid netwerk, goede internationale spreiding en een geëngageerd team van medewerkers en artiesten. Piet: "Ik voel dat het artistiek werk gezien en geapprecieerd wordt. Het is zo fijn om te merken dat kunst écht het verschil kan maken en verbondenheid creëert."

Piet: *"PLAN-maker zijn geeft me perspectief. In het verleden was het vaak hoppen van kort project tot project. Door het PLAN-traject is er een te volgen lijn, een doorontwikkeling, geen stop-and-go maar een doorstroming. Onderdeel zijn van PLAN heeft me als maker heel erg gesterkt. Het is voor veel festivals/partners/ontwikkelingsplekken een kwaliteitslabel. Het feit dat alle PLAN-partners in jou als maker geloven, maakt dat er al een artistiek vertrouwen is en dat men sneller wil meegaan in een verhaal."*

EXIT, Oerol 2022 © Jona Harnischmacher

Timo Tembuyser

2de trajectjaar van driejarig traject
Mentorpartij: Festival Cement

Performer, zanger, componist en theatermaker Timo Tembuyser startte 2022 met drie leerdoelen.
Ten eerste het verder uitbouwen van een methode met als ankerpunten :

- Klassieke muziek (zangtechniek, koorklank en koordirectie)
- Fysiek ensemblewerk
- Het ritueel

Het verder uitbouwen van een fluïde ensemble aan stemmen d.m.v. persoonlijke uitnodigingen, workshops en audities

Voor de voorstelling *MISSA MATER SOLA* (première tijdens Festival Cement 2022, daarna tournee met 950 bezoekers) stuurde Timo in juni 2021 een audition call uit. Daar kwamen 40 aanmeldingen op. In 2022 werkte Timo met 10 nieuwe stemmen, waarmee hij gestaag verder werkte aan het fluïde ensemble aan performers.
Als muzikaal leider weet Timo nu beter hoe dat ambacht aan te spreken, in te tomen en om te buigen. Ik heb geleerd dat mijn partituren zich goed lenen voor klassieke zangers en dat daar een kracht én een gevaar in schuilt (de balans tussen muziek en theater kan overslaan naar muziek).
Op het vlak 'ritueel' heeft Timo samen met Tabea Mangelsdorf (de coach van MEMENTUM) een workshop voice & breath georganiseerd. Het was een belangrijke stap in de integratie van 'methode' en 'creatie' en smaakt naar meer.

©Willem van der Voort

In mei 2022 deed Timo auditie voor de Master Muziektheater op Fontys in Tilburg. Daarvoor werd hij aangenomen en hij startte de opleiding in september 2022. Op de opleiding leert hij zijn muzikaliteit aan zangtechniek te koppelen, verbreedt hij zijn netwerk aan zangers, en is er ruimte voor zijn ontwikkeling als solist.
Het tweede leerdoel was het uitnodigen van vorm:

- Fysieke transformatie van de performers
- De vormgeving van de ruimte (scènebeeld en lichtontwerp)
- De vormgeving van het lichaam (kostuum en make-up)
- De vormgeving van de muziek (sound design)

Het uitnodigen van vormgevers in zijn fluïde collectief.

In de vormgeving van het lichaam door middel van kostuum en make-up zijn eerste stappen gezet in samenwerkingen met Sjaïd Foncé en Sara Schoon. De vormgeving van muziek heeft een grote boost gekregen door de samenwerking met Jo Thielemans, die het sound design voor *MISSA MATER SOLA* heeft gemaakt. Ook met (geluids)technicus Pieter-Jan Buelens is een langdurige samenwerking gesmeed na het werken aan *MISSA MATER SOLA*.

Als derde leerdoel had Timo het documenteren van zijn werk:

- Audio
- Partituur

In 2022 startte Timo voor de publiciteit van *MISSA MATER SOLA* een samenwerking met fotografe Yentl Gijbels. Dat leverde mooie analoge foto's op, maar de vormgeving daarvan heeft niet plaatsgevonden. Vanaf 2023 werkt Timo aan de documentatie en PR-materiaal van zijn werk, onder andere de vormgeving van teksten en partituren. Daarnaast staan er samenwerkingen gepland met fotografe Oona Bovri en met het Grafisch Atelier in Den Bosch. Ook staat in 2023 de opname gepland van de muziek van *MISSA HOMO SACER*. Deze voorstelling speelt weer in de zomer, waarbij de muziek wordt opgenomen en een boekje wordt uitgebracht.

MISSA MATER SOLA was het belangrijkste kader waarbinnen Timo zich in deze eerste PLAN-fase heeft ontwikkeld. Zijn eerste leerdoel (de methode over zang en ensemble) is een vertrouwen geworden: hij weet wat ik aan een ensemble met stemmen kan vragen en wat ik kan aanbieden.
Binnen het tweede leerdoel (vorm) zijn er nog enkele slagen te slaan.
Zelf aan de slag gaan met een instrument, en de eigen fysieke transformatie is hij binnen het kader van de Master aan het onderzoeken. In twee jaar tijd geeft hij daar een solo vorm.

Timo: *"WHAT A TIME TO BE ALIVE. Zo dankbaar. Zoveel aan het leren, vooral over hoe het kader waarbinnen ik werk het werken beïnvloedt. Ik bouw aan een duurzame praktijk, that's for sure.*
Ik sta sterker en duidelijker voor een groep performers. Ik sta realistischer, voorzichtiger en communicatiever in productionele gesprekken. Ik ben me bewust van wat ik nodig heb en dat dat niet altijd vanzelfsprekend is. Ik heb geleerd producent, maker én speler te zijn — en dat die drie rollen een hele andere invulling vragen. Tussen maker en speler kan ik makkelijk bewegen. Tussen maker en producent ook, maar tussen producent en speler loopt het weleens mis. Ik begin beter te worden in gericht communiceren en schakelen tussen functies. Net zoals ik op school ook leer om niet de hele tijd één stroom van energie of klank te zijn, maar om te schakelen tussen kleuren en technieken in de stem. In één woord: NUANCE."

Simon Bus

2de trajectjaar van driejarig traject
Mentorpartij: Parktheater Eindhoven

Omdat choreograaf Simon Bus in 2022 geen nieuwe eigen productie heeft gemaakt, heeft hij geen langdurig maakproces doorgemaakt. Wel heeft hij kleine projecten gedaan, waarin hij merkte dat de ervaring die hij inmiddels heeft opgebouwd hem weer een stuk zelfverzekerder heeft gemaakt.
Simon maakt veel gebruik van de input van zijn dansers in het maakproces. Zij maken materiaal, waarmee hij vervolgens aan de slag gaat. Simon staat dan open

voor de input, maar is wel duidelijk de kapitein op het schip en merkt dat dansers waar hij mee werkt zijn opdrachten en aanwijzingen goed oppakken en dat de samenwerking tot nu toe altijd soepel verloopt.

Kleinere projecten waaraan Simon in 2022 werkte zijn onder andere de herneming van de productie *Febris*. Vanwege corona had hij deze productie nog maar een paar keer gespeeld. In 2022 speelde deze voorstelling een aantal keren voor in totaal 960 bezoekers.
Ook besloot hij om aan een serie solo videoportretten te werken gebaseerd op de solo (Man on orange floor) die hij in 2019 maakte in het kader van het CaDance Festival van Korzo. Uitgangspunt is steeds een gekleurde, vierkante vloer waarbinnen de danser zich moet bewegen. Hierbij werkte hij met dansers die gelijkenis vertonen met zijn bewegingstaal, ook afkomstige uit de urban scene. De solo's zullen ook live te spelen zijn.

In juli 2022 maakte hij een solo voor en met de uit de Oekraïne gevluchte Polina Skarga "Polina on Yellow Floor". https://vimeo.com/799995311 (password: PLAN).
Voor eind 2022 stond een solo gepland met Balder Hansen die helaas geblesseerd raakte. Deze solo wordt doorgeschoven naar 2023. De video van Polina wordt uitgebracht wanneer de video met Balder ook klaar is.
In oktober 2022 nam Simon deel aan de Virtual Residency van de Nederlandse Dansdagen op voordracht van PLAN. Hij onderzocht het gebruik van VR in dans en filmde zijn duet *Febris* op dusdanige manier dat de toeschouwer er onderdeel van lijkt te zijn. Simon vond dit een interessant onderzoek en denkt dat de technologie een rol kan spelen in de manier waarop de toeschouwer dans ervaart. Het maakt de publiekservaring fysieker en intiemer. Tijdens de Nederlandse Dansdagen won Simon de Innovatieprijs 2022.

Mede door het winnen van de Innovatieprijs van de Nederlandse Dansdagen komt er nu ook steeds meer erkenning voor hem als maker en is hij bijvoorbeeld door Schrittmacher en DOX benaderd als maker in plaats van uitvoerend danser. Simon wil de stap maken om minder in producties van anderen te dansen en meer focus op zijn makerschap te leggen. Een belangrijke vervolgstap voor Simon is het oprichten van een stichting (samen met choreografe Alesya Dobysh). Hiermee kan hij financiële middelen gaan aantrekken om na PLAN te blijven produceren. Daarbij is het belangrijk dat hij een goed team om zich heen kan verzamelen op zakelijk en productioneel gebied.

uit de video met SeungWoo

Simon: *"Het belangrijkste wat het PLAN traject mij tot nu toe heeft gebracht is de mogelijkheid om producties te maken, wat me de ervaring heeft gegeven om zelfverzekerd te worden over mijn werk. Ik heb hierdoor inmiddels genoeg vertrouwen om de stap te nemen om steeds minder in producties van anderen te gaan dansen en meer tijd in mijn makerschap te gaan steken. Dat had ik twee jaar geleden nog niet gedurfd."*

Elias De Bruyne

2de trajectjaar van driejarig traject
Mentorpartij: Theater Artemis

Theatermaker Elias De Bruyne kijkt tevreden terug op de manier waarop zijn makerschap zich in 2022 verder ontwikkelde. Hij heeft het vertrouwen teruggekregen in het maken van eigen werk en hij heeft zich als maker terug in de kijker kunnen plaatsen.
Elias gaat zich verder toespitsen op wat er na PLAN komt. Hij voert gesprekken met partners en productiehuizen. Met Theater Artemis is het gesprek gestart over een eventuele toekomst samen of om samen te kijken naar mogelijke slimme vervolgstappen. Een leervraag is nog hoe Elias zijn autonomie als maker kan behouden en tegelijkertijd optimaal gebruik kan maken van de ondersteuning vanuit een huis. Het gaat hem helpen om als maker bij een huis te kunnen werken en efficiënt gebruik te maken van die ondersteuning.

Elias maakte in 2022 de locatievoorstelling *De voorstelling met misschien wel de langste opkomst ooit*, die hij op vier verschillende locaties speelde. De voorstelling ging in première op Oerol en speelde vervolgens op Over het IJ festival, Theaterfestival Boulevard en ZERO festival en bereikte 1.301 bezoekers. Steeds weer was er een mooi, eigen eindresultaat, dat recht deed aan en gebruik maakte van de kracht van de plek. De voorstelling werd genomineerd voor de VSCD Mime & Performanceprijs.
Andere voorstellingen die Elias in 2022 speelde waren *Wat als dit alles is?* en de *Mark recensies.*
Daarnaast deed Elias de regie voor de voorstelling *Yy of Eer de nagedachtenis aan de slag bij Thermopylea* van de Poezieboys.

©Nichon Glerum

Elias: *"Ik heb het traject dubbel ervaren. Als ontzettend waardevol en als op het perfecte moment. Ik heb het ook ervaren als dat het door mijn vingers glipte omdat ik als speler plots zoveel werk had tijdens het traject door verplaatsingen van voorstellingen door de coronalockdowns. Gevolg was dat er te weinig ruimte was om me op mijn makerschap te richten afgelopen 2 jaar. Daar probeer ik dit jaar (2023) meer ruimte voor vrij te maken.*
Overwinning is zeker de nominatie voor de VSCD Mimeprijs en een locatievoorstelling op vier verschillende locaties te spelen. Ik sta nu terug op de kaart als maker, dat is de grootste verandering tegenover 3 jaar geleden."

Koen Verheijden

1ste trajectjaar van eenjarig traject
Mentorpartij: Podium Bloos

Het hoofddoel van theatermaker Koen Verheijden binnen zijn PLAN traject was het onderzoek doen naar verschillende vertelvormen en genres, om zich als maker eerst breder te kunnen oriënteren, zodat hij door dat onderzoek beter kan uitzoeken welke manieren van werken het beste bij hem passen. Hij heeft gewerkt met film, montagevoorstellingen, maken vanuit de acteurs en vanuit tekst. Deze verschillende vormen hebben veel voor hem betekent en hij komt er stap voor stap achter dat hij het fijn vindt om vooraf aan een repetitieproces een vaste tekst te hebben die hij op de vloer gaat ensceneren.
Ook heeft hij onderzoek gedaan naar hoe hij onderzoek kan doen. Dit heeft hij gedaan door verschillende residenties in verschillende steden waar hij veel mensen heeft geïnterviewd en veel veldonderzoek heeft gedaan. Deze ervaring opbouwen is voor hem heel waardevol geweest. Hij is nog zoekend naar hoe hij zijn onderzoek kan archiveren en bruikbaar kan maken, maar het was al erg inspirerend en hij kon zijn werk erdoor verdiepen.

Een korte beschrijving van de residenties, welke in een aantal gevallen leidden tot een voorstelling:

- *Schrijfresidentie Nina Bobo Joop (jan.-mrt 2022)*

Het doel was om binnen deze residentie onderzoek te doen naar well-made-plays.
Koen werd hierbij begeleid door Casper Vandeputte, een schrijver/regisseur die hem heeft geholpen met het vormgeven van het plot en het uitdiepen van 1 specifieke lijn.

- *Onderzoeksresidentie Meisje van Teteringen (3-20 januari 2022)*

Binnen deze onderzoeksresidentie heeft Koen, samen met filmmaker Cleo Julia Mullis, onderzocht hoe het zou zijn om theater en film te combineren. Koen was blij met dit proces, maar kwam ook tot de conclusie dat hij film in zijn werk enkel als 'zijpad' zou wensen in te zetten en het niet als geïntegreerd (onder)deel in het werk zou willen laten functioneren.
Daarnaast ontdekte hij door het 'thema' Meisje van Teteringen' (een waargebeurd mysterieus verhaal dat ze via pers/artikelen daarover hebben gereconstrueerd) dat hij liever werkt vanuit een al concrete bron en daar een voorstelling voor schrijft.

- *Onderzoek en conceptontwikkeling Eromenos (10-15 april 2022)*

Deze week in april heeft Koen gebruikt om in Nijmegen onderzoek te doen naar Eromenos, een voorstelling die zich deels afspeelt in de Romeinse oudheid.
Dit onderzoek gaf hem nieuwe inzichten en heeft de uiteindelijke voorstelling *Eromenos* (co-productie met Het Nationale Toneel) inhoudelijk verdiept. Wel is hij nog zoekend naar hoe hij het onderzoek het beste kan archiveren en zo bruikbaar maken.

- *Residentie ontwikkeltraject (her)start Nina Bobo Joop (half juli-half augustus 2022)*

Tijdens deze tweeweekse residentie wilde Koen onderzoek doen naar een nieuwe manier van werken. Een manier van werken die creatiever en vrijer is dan die hij eerder heeft toegepast. Dit in de aanloop naar het afmaken (herstarten) van de voorstelling *Nina Bobo Joop*, waar hij deze manier van werken wilde toepassen. De voorstelling *Nina Bobo Joop* zou eigenlijk nog voor de zomer van 2022 uitgekomen zijn, echter door covid-perikelen, waardoor het team getroffen werd, alsook het complexe proces naar de voorstelling toe, moesten ze besluiten de montage en première op te schuiven naar het najaar 2022.
De nieuwe manier van werken werkte goed en de voorstelling voelde ook alsof het de voorstelling was van de acteurs, een co-creatie. Zij droegen die verantwoordelijkheid en er kwamen ideeën die Koen niet van tevoren had kunnen bedenken.

- *Onderzoek We are here (15 oktober – 15 november 2022)*

Tijdens deze tweeweekse residentie deed Koen onderzoek naar zowel de thematiek van zijn nieuwe voorstelling, als naar theater maken voor jongeren (14+). Hij sprak onder andere met Martine Manten, Noel Fischer en Casper Vandeputte. Met een volledig queer team maakte Koen vervolgens een voorstelling voor jongeren (14+) bij Ten Producties. Vanaf september 2023 wordt de voorstelling vooral in het oosten van Nederland voor scholen gespeeld.

- *Coaching artistieke processen/leiderschap (7 en 8 juli)*

Koen volgde coaching sessies bij Marjolein Verhallen (Universiteit Utrecht en BMC). Met deze sessies heeft Koen concrete tools gekregen om een proces in te richten en om leiding te geven en te houden.

Plankton (Sonja & Hendrik)

1ste trajectjaar van driejarig traject
Mentorpartij: Festival Cement

Het traject van Sonja & Hendrik is eigenlijk pas voorzichtig aan begonnen. De voorstelling *Het Donker* (première tijdens Festival Cement in maart 2023) is het eerste project binnen PLAN. Er zijn in de komende periode nog stappen te zetten, bijvoorbeeld in het profileren van Plankton als collectief. Sonja en Hendrik kozen deze naam in 2022, maar hebben deze nog niet echt gelanceerd. Daarnaast hebben ze ook nog niet zoveel stappen genomen naar het uitbreiden van hun collectief en het zoeken naar vaste samenwerkingspartners. Dat staat voor de komende periode op de planning.
Festival Cement schreef samen met Plankton een Nieuwe Makers aanvraag voor het Fonds Podiumkunsten in samenwerking met Feikes Huis. Dit was eigenlijk een hele diepgaande verdere
kennismaking. Nu is het natuurlijk hopen dat deze wordt gehonoreerd, zodat Plankton nog steviger kan werken aan de gestelde doelen.

Na een aantal voorstellingen te hebben gemaakt als duo is Sonja in 2022 gestart aan haar solo-voorstelling *Het Donker* (5+). Het vooronderzoek vond plaats in september en november 2022 en waren de aanzet tot de repetities in begin 2023. Het Donker is een beeldende theatervoorstelling waarin Het Donker tot leven komt, over bang zijn voor het donker, schrikken en tegen dingen op zien.

Om deze voorstelling te kunnen maken heeft Sonja een intensieve poppenworkshop gevolgd bij poppentheatermaker Neville Tranter.
Sonja ervaart het als heel leerzaam en fijn om eens alleen verantwoordelijk te zijn voor een project. Het helemaal alleen de baas zijn van de planning en manier van werken is heel erg goed voor haar persoonlijke ontwikkeling als maker. Hierdoor voelt ze beter wat nodig is in een werkproces. Deze dingen neemt ze graag mee in de volgende voorstelling samen met Hendrik!

Sonja & Hendrik: *"Het traject is nog lang niet afgelopen, we zijn pas net begonnen!"*

• FRASCATI •